

Fylkesmannen
i Buskerud

Forvaltningsplan for Gjellebekkmyrene naturreservat og Tranby landskapsvernområde i Lier kommune

Fylkesmannen i Buskerud

Besøksadresse:
Grønland 32
Drammen

Postadresse:
Postboks 1604
3007 Drammen

Telefon: 32 26 66 00

E-post: postmottak@fmbu.no
Internett: www.fmbu.no
ISBN 978-82-7426-279-9
MVA rapport 5/2009

Forsidefotos: Mariskobildet::Håvard
Kristoffersen. Myrflangre:Børre
Dervo. Øvrige fotos:Rune Nordeide.

Forord

Gjellebekkmyrene naturreservat og Tranby landskapsvernområde ble vernet i 1978 på grunn av de ekstremrike kalkmyrene med verdifulle plantesamfunn og et egenartet kulturlandskap. Området har i tillegg verdifulle kulturminner fra kalksteinsdrift og marmoruttak. Landskapsvernområdet og reservatet grenser til hverandre, og er lokalisert mellom Tranby og E18 i Lier kommune.

Myrene er livsmiljø for sjeldne planter som f.eks myrflangre og knottblom.

Verneområdene er omringet av veier, industri og boligområder. For å fremme verneformålet og avklare brukerinteresser, ble den første forvaltningsplanen utarbeidet allerede i 1980. Snart 30 år etter er det behov for en oppdatert plan.

Oppstart av planarbeidet ble varslet 14. april 2000. Firmaet Hansen blomsterbøker ved Even Woldstad Hansen ble engasjert til å utarbeide planen, og en høringsversjon sendt ut 26. april 2001. Det kom inn 7 innspill. Dessverre ble ikke planen fullført i 2001, men er nå oppdatert og aktuelle endringer som følge av høringen er tatt inn. Som vedlegg til planen foreligger det et notat som oppsummerer høringsinnspillene med Fylkesmannens kommentarer.

Hos Fylkesmannen har Eldfrid Engen, Kirsti Høgvard, Astrid Aa. Krokeide og Rune Nordeide arbeidet med planen.

Øivind Holm
Avdelingsdirektør
Miljøvernavdelingen

Innhold

Forord	2
1 Sammendrag.....	4
2 Innledning.....	5
3 Generelle opplysninger om verneområdene	7
3.1 Natur og verneverdier.....	7
3.2 Reservatets utvikling og endringer i vegetasjon	10
3.3 Brukerinteresser	12
4 Forvaltningstiltak	17
4.1 Generelt om skjøtsel i rikmyrer og edellauvskog	17
4.2 Skjøtsel og ivaretaking av verneverdier i naturreservatet.....	18
4.3 Skjøtsel og ivaretaking av verneverdier i landskapsvernområdet	25
4.4 Brukerinteresser	25
4.5 Rettighetshavers bruk.....	27
4.6 Informasjon	29
5 Forvaltning og oppsyn.....	30
6 Litteratur	33
7 Vedlegg.....	35
7.1 Vernekart over Gjellebekk naturreservat og Tranby landskapsvernområde.....	35
7.2 Eksisterende fredningsbestemmelser.....	36
7.3 Temakart- skjøtselssoner i reservatet	38
7.4 Temakart stier/løyper i reservat og landskapsvernområdet	39
7.5 Temakart -kulturinngrep i reservatet (fra 1980)	40
7.6 Temakart -vegetasjonstyper i reservat (fra 1980)	41
7.7 Artsoversikter -Karplanter og sopper	42
7.8 Planskisser for tetting av grøfter	44
7.9 Sammendrag av høringsuttaleser.....	45
7.10 Fylkesmannens kommentarer til høringsinnspill	47
7.11 Godkjenningsbrev.....	50

1 Sammendrag

Gjellebekkmyrene naturreservat (NR) og Tranby landskapsvernområde (LVO) ligger i Lier kommune i Buskerud og dekker et areal på henholdsvis 460 og 440 dekar. Naturreservatet og landskapsvernområdet ble opprettet den 30. juni 1978. Formålet med Gjellebekkmyrene naturreservat er å bevare kalkmyrene og deres vegetasjon som er av stor vitenskapelig og pedagogisk verdi. Formålet med Tranby landskapsvernområde er å bevare et egenartet kulturlandskap som inneholder flere karakteristiske vegetasjonstyper, har en interessant fauna og mange kulturminner.

Geologisk sett ligger området i kontaktsonen mellom sedimentære kambro-silurbergarter og magmatiske permiske bergarter i Oslofeltet. De vestlige og sørlige deler består av biotittgranitt ("Drammensgranitt"), mens kalkstein og leirskifer finnes i den nordlige og nordøstlige delen. Da ble kalksteinen og leirskiferen utsatt for kontaktmetamorfose, og kalkstein ble omdannet til marmor og leirskifer til hornfels. I denne kontaktsonen ble det også dannet mineraler, og man fikk en utfelling av forskjellige metaller. På disse forekomstene har det vært drevet gruvedrift gjennom mange århundrer.

Den kalkrike grunnen gjør plantelivet i Gjellebekkmyrene spesielt. Det er flere interessante vegetasjonstyper, og den ekstremrike myrtypen er spesielt interessant. Myrer av denne typen er sjeldne på Østlandet. Årsaken til dette er at kalkrik grunn er forholdsvis sjelden, og at myrtypen har vært utsatt for grøfting, nedbygging og tilplanting gjennom årenes løp. Rikmyrer er kjent for å ha en variert orkidéflora. På Gjellebekkmyrene er det funnet hele 16 av de i alt ca 34 norske orkidéartene. Flere truede og sjeldne karplanter er funnet i reservatet slik som knottblomst, myrflangre, myrtelg, vasstelg, flueblomst og marisko. Det er totalt registrert 316 forskjellige karplanter i verneområdet.

I 1980 ble den første forvaltningsplanen utarbeidet, og denne planen skal avløse 1980-planen. Planen deler verneområdene inn i 8 soner hvor bare en sone ligger i landskapsvernområdet. I landskapsvernområdet kan landbruksarealene i hovedsak drives som tradisjonelt jord- og skogbruk, men slutthogster skal forhåndsmeldes til Fylkesmannen. Planen åpner for mer tynningshogster som kan opprettholde en sjiktet skog.

Hele reservatet er sonert med forslag til forvaltningstiltak. Det mest omfattende tiltaket er terskelbygging for å redusere virkningen av at myr- og sumpområder ble grøftet i 1964. Andre foreslåtte tiltak er fjerning av kratt på tre kalkmyrer, fjerne granforyngelse i edellauvskogen og inngjerding av orkidéforekomster. Planlagte tiltak er kostnadsberegnet og prioritert. Planen beskriver en informasjonsstrategi, hvordan forvaltningen i dag utøves og behovet for forskriftsendringer.

2 Innledning

Gjellebekkmyrene naturreservat og Tranby landskapsvernområde ble opprettet ved Kongelig resolusjon av 30. juni 1978. Området ligger på Lierskogen i Lier kommune, rett nord for E-18 ved avkjøringen til Tranby. Reservatet er på ca. 460 daa og er i vest nord og øst omkranset av landskapsvernområdet på ca. 440 daa. Reservatet og landskapsvernområdet er vist på vernekart, vedlegg 1 (kap. 6.1).

Formålet med naturreservatet er å bevare kalkmyrene og deres vegetasjon, som er av stor vitenskapelig og pedagogisk verdi.

Formålet med landskapsvernområdet er å bevare et egenartet kulturlandskap som inneholder flere for distriktet karakteristiske vegetasjonstyper, har en interessant fauna og flere kulturminner.

Gjellebekkmyrene er viktige som noen av de få gjenværende ekstremrike kalkmyrene på østlandet. Landskapsvernområdet er viktig både på grunn av sin egenart og det at det ligger i et historisk interessant område.

Fylkesmannen i Buskerud er i dag tillagt forvaltningen av fredningsbestemmelsene, (se vedlegg 2 –kap. 6.2) og kan som forvaltningsmyndighet utarbeide forvaltningsplan og gjennomføre skjøtselstiltak.

En forvaltningsplan skal være et praktisk hjelpemiddel for å opprettholde og fremme verneformålet til naturreservatet. Den skal være en konkret veileder for forvaltningsmyndighet, grunneiere og andre brukere, og sørge for en balansert avveining av vern og bruk av området.

Grunneierne, interesserte organisasjoner og organer på kommune-, fylkes- og sentralt nivå skal ha melding når arbeidet med forvaltningsplanene blir satt i gang og de skal ha mulighet til å komme med synspunkter før utarbeidinga av forslaget til forvaltningsplan. Forslaget blir sendt på høring til berørte parter. Fylkesmannen sammenfatter innkomne uttalelser, foretar eventuelle justeringer av planutkastet og foretar deretter den endelige godkjenningen av planen. Etter godkjenningen skal partene ha tilsendt et eksemplar av forvaltningsplanen og gjøres oppmerksom på klageretten og adgangen til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Klager over en godkjent plan skal forberedes av Fylkesmannen som gir råd til direktoratet, som behandler klagen.

ORDFORKLARINGER PÅ FAGUTTRYKK

Boreonemoral - vegetasjonssone som markerer overgangen mellom barskogssonen (boreal) og edellauvskogssonen (nemoral).

Ekstremrike myrer - myrer med mye kalsium og høy pH (rundt 7 og oppover).

Fertil - plante med formeringsorganer som f.eks. blomster.

Geomorfologi - fra gresk, læren om jordens overflateformer.

Kambro-silur - bergarter fra geologiske perioder i jordens oldtid som består av kalkstein og leirskifer.

Karplanter - vanlige planter med stengel, rot og blad.

Klon - gruppe av planter som er genetisk like, gjerne dannet ved vegetativ formering.

Kontaktmetamorfose - omdanning av bergarter som har vært i kontakt med glødende smeltemasser, f.eks. kalkstein som blir til marmor ved oppvarming.

Kontaktzone - sone hvor kontaktmetamorfose har skjedd.

Mykologi - fra gresk, læren om soppene.

Mykorrhiza - fra gresk, sopprot. Betegner sammenvokste røtter fra planter og hyfer (sopptråder).

Nemoral - edellauvskogssonen, finnes i Norge bare på Sørlandet, dominert av eik.

Ornitologi - fra gresk, læren om fuglene.

Permisk - fra den geologiske perioden perm i jordens oldtid. Vanlige permiske bergarter er granitt, syenitt eller monzonitt.

Saprotrofer - organismer som lever av dødt organisk materiale.

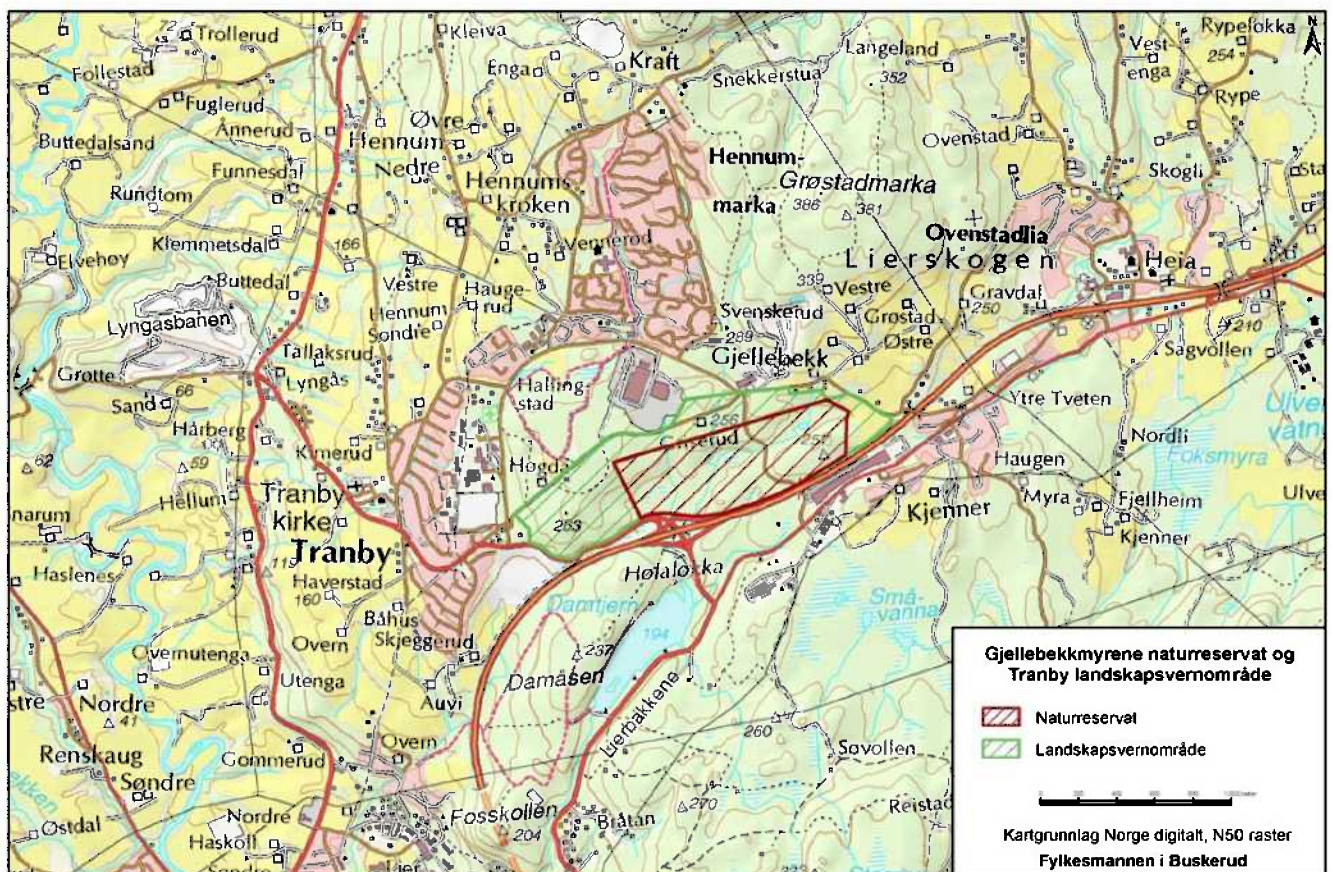
Steril - plante uten formeringsorganer, f.eks. blomster.

3 Generelle opplysninger om verneområdene

3.1 Natur og verneverdier

Generelt

Området ligger på Lierskogen i Lier kommune, høydedraget som skiller Lierdalføret fra Asker-bygdene. Høyden over havet er rundt 250 m. Området er en mosaikk av myr, barskog, edellauskog og kulturlandskap. Det ligger i et område med mange tyngre tekniske inngrep som motorvei, kjøpesenter, pukkverk og industriområde, og er nærområdet til store boligområder ved Hennem - Tranby.

Figur 1. Oversiktskart for Gjellebekkmyrene naturreservat og Tranby landskapsvernområde.

Det knytter seg viktige historiske minner til området i og med at det i den Store Nordiske krig ble bygget en forskansning her.

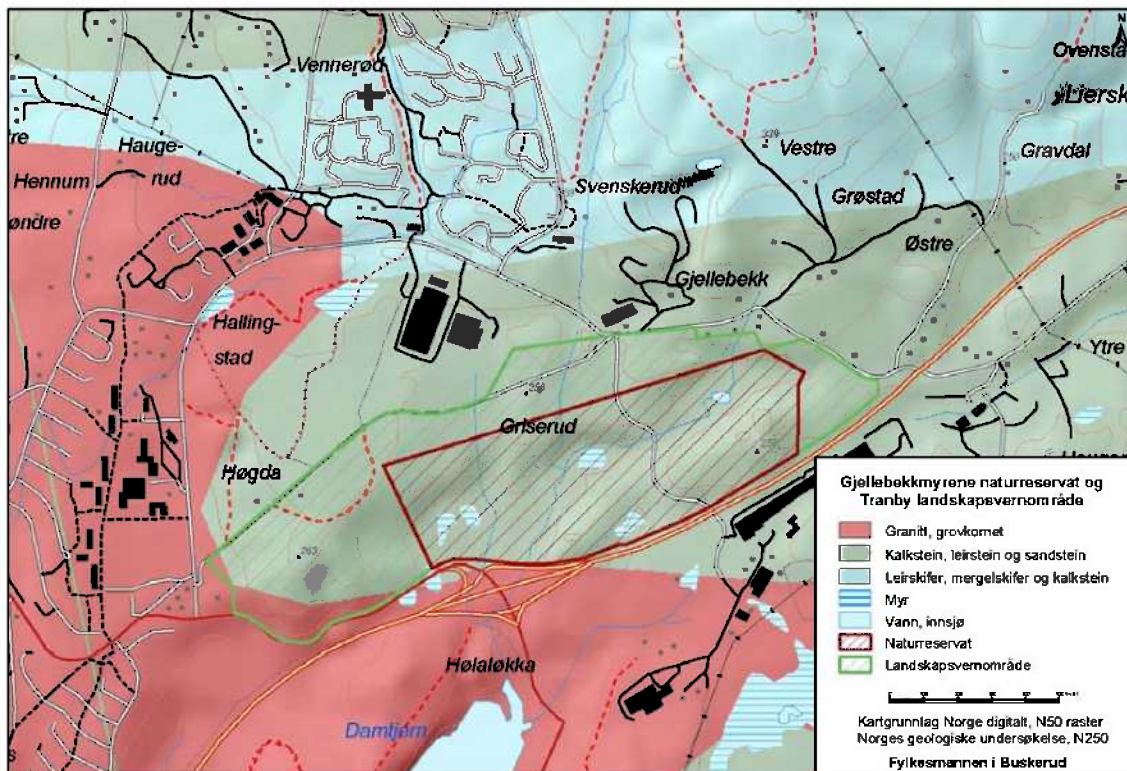
Fra 1744 har det vært marmorbrudd og på slutten av 1700-tallet gruvedrift i området.

Det er lenge kjent at det knytter seg viktige naturverdier til Gjellebekk-området (se Leopold von Buch 1810, Blytt 1828, Dalland 1968, Moen 1970, Korsmo 1974).

Geologi - geomorfologi

Gjellebekk har lenge vært kjent på grunn av marmorforekomstene. Det kan i dag ses en rekke rester etter dagbrudd. Den 24.6.1749 skal kong Frederik den femte ha vært på besøk ved marmorbruddene på Gjellebekk. Det ble da reist en obelisk som fortsatt kan sees øst for Griserud (se kap. 2.3.7). Senere ble det større dagbrudd i form av et kalksteinsbrudd, ved Gjellebekkhagan som leverte råvarer til sementfabrikken "Norge" på Gullaug (Halsen 1981).

Området ligger i kontaktsonen mellom sedimentære kambro-silurbergarter og magmatiske permiske bergarter i Oslofeltet. De vestlige og sørlige deler består av biotittgranitt ("Drammensgranitt"), mens kalkstein og leirskifer finnes i den nordlige og nordøstlige delen. Området har vært utsatt for kontaktmetamorfose ved at de kambro-siluriske bergartene kalkstein og leirskifer har blitt oppvarmet og stekt av oppadstigende granittiske smeltmasser. Kalksteinen er omdannet til marmor og leirskiferen til hornfels. I kontaktsonen er det også dannet mineraler. I den vestlige delen av Gjellebekkhagen ligger restene etter Auvi gruver. Her ble det drevet på kobber, samt vismut og jern (Halsen 1981).

Figur 2. Geologisk kart over verneområdene. Store deler av verneområdene ligger på kalkstein, men i sørvest er det granitt. Denne kontaktsonen er grunnlaget for marmorforekomstene.

Flora og vegetasjon

De aller viktigste verneinteressene er knyttet til ekstremrike myrer. Slike myrer er gjerne knyttet til kalkrike bergarter og løsmasser. De huser flere sjeldne og sårbare orkidearter. Ekstremrike myrer på det sentrale Østlandsområdet har etter hvert blitt svært sjeldne på grunn av grøfting, tilplanting og nedbygging.

Gjellebekkmyrene representerer boreonemorale myrer med et sjeldent planteliv og er en viktig representant for sådanne i Norge i dag (se Moen 1985). Den rike floraen har flere rødlistede karplanter, se tabell 1. Dette er planter som står i Norsk rødliste 2006. Rødlista opererer med følgende kategorier av truethet; utdødd, kritisk truet, sterkt truet, sårbar, nær truet og data mangel.

Tabell 1. Registrerte rødlista planter/sopp i reservatet. De mest truede artene står øverst i tabellen.

Arter	Truethetsgrad
Knottblom	Kritisk truet
Myrflangre	Sterkt truet
Myrtelg	Sterkt truet
Vasstelg	Sterkt truet
Stautstarr /Rankstarr	Sterkt truet
Bunkestarr	Sårbar
Smalmarihånd	Sårbar
Flueblomst	Nær truet
Marisko	Nær truet
Veikstarr	Nær truet
Tuestarr	Nær truet
Lomsk korallsopp	Nær truet
Engmarihånd	Nær truet
Brudespore	Nær truet
Alm	Nær truet

Det finnes to viktige myrer i reservatet. Den største og rikeste myra finnes sør til sørøst for Griserud mens den andre ligger helt inn til motorveien. Det har sannsynligvis vært større myrområder på Gjellebekk før grøftingene på 1960-tallet.

Det finnes videre sekundær myrdannelse i et av kalksteinsbruddene. Bunnen i bruddet er et flatt "gulv" av kalkstein. Her står det vanddammer. De over 60 årene som har gått siden bruddet ble nedlagt har gitt rom for en viss torvoppbygging og myrdannelse. Her vokser i dag myrflangre (*Epipactis palustris*).

Sumpområder nær myrene har også svært viktige verneinteresser. Disse har gjerne et innslag av skog og kratt med svartor og bjørk som viktige treslag. En rekke uvanlige karplanter er knyttet til slike sumper. Det finnes blant annet en rekke starrarter med østlig utbredelsesmønster slik som bunkestarr *Carex elata*, taglstarr *Carex appropinquata*, tuestarr *Carex cespitosa* og veikstarr *Carex disperma*.

Sumpområdene med sine sumpskog er i overgang mot fastmarksskogene i området. Det finnes både barskog og edellauvskog. Viktige verneinteresser er knyttet til edellauvskog med ask, hassel og alm, og med et rikt feltsjikt bl.a. av vårblomstrende urter og store staselige

skogsgras (Fylkesmannen i Buskerud 1982). Edellauvskogene er klassifisert som gråor-askeskog, gråor-heggeskog og to varianter av alm-lindeskog (Korsmo 1974).

Det er viktige verdier knyttet til tørrenger ved Griserud og til grunnlendte sig i furuskog vest for Høgda (observert under feltarbeid i 2000). Bakketimian *Thymus pulegioides*, bakkemynte *Acinos vulgaris*, gulmaure *Galium verum*, hjerte gras *Briza media* og flatrapp *Poa compressa* er eksempler på interessante arter knyttet til disse arealene.

Det er i alt registrert 316 arter karplanter i reservatet (se vedlegg 7.7).

Mykologi

Området er lite undersøkt med hensyn til sopp tidligere, og det er bare tilfeldige innsamlinger som er registrert ved de vitenskapelige samlingene. Ingen belegg er registrert i databasen til det norske soppkartleggingsprosjektet. Sopplivet i kalkmyrer er også generelt lite undersøkt. Området har et godt potensial for et rikt og variert soppliv både av saprotrofer, i første rekke vednedbrytere, men også mykorrhiza-sopp. Potensialet er noe begrenset på grunn av at et dominerende edellauvtre som ask i liten grad har mykorrhiza.

Det er registrert 72 arter storsopper i verneområdene (se vedlegg 7.7). Dette må ses på som et foreløpig tall.

Zoologi - ornitologi

Dette er i liten grad undersøkt i området. Under feltarbeid i 2000 er det observert elg, hare, og hoggorm samt møkk av rådyr. I myrene er det vanlig frosk *Rana temporaria*.

Ornitologien er etter all sannsynlighet ikke spesielt særmerket. Det er flere Sylvia-sangere knyttet til edellauvskogen. I tjernet vest for kalksteinsbruddet ble det observert en enslig kvinand *Bucephala clangula*.

Det bør gjøres en skikkelig zoologisk inventering i området, ikke minst med tanke på insekter.

3.2 Reservatets utvikling og endringer i vegetasjon

Man finner tidlige opptegnelser om floraen ved Gjellebekk gjort av botanikeren Mathias Numsen Blytt (Blytt 1828). Han fant mange av de samme plantene som finnes fortsatt. Han besøkte sumpområdene sør for den gamle skysstasjonen og fant myrteleg "Polypodium Thelypteris...ved Kjærret søndenfor Gjællebæk". Nå sier ikke disse gamle beskrivelsene noe mer eksakt om myrene, men Blytt har senere funnet både knottblom *Microstylis monophyllos* og myrflangre på Gjellebekk (Blytt 1861).

Fra 1960-årene har området blitt fulgt med granskende blikk av botanikere. Grøftingen av myrene gjorde at man ble redd for at floraen kunne endre seg drastisk og flere sjeldne arter forsvinne. Det synes klart at grøftene har hatt en ganske omfattende innvirkning på de vestlige myrene (Moen 1970, Finn Wischmann pers.medd.). På de best grøfta arealene er det i dag nesten ikke myrvegetasjon igjen, og de restene som finnes er delvis opptørket.

Figur 3. Bildet viser en sumpskog som ble grøftet i 1964 og hvor grunnvannet har sunket. Resultatet ser en er omdannelse av humus, og røttene blir liggende på overflaten. Årringprøver viste at grantrærne var ca 130 år.
Foto: Rune Nordeide

Figur 4. Også dette bildet viser en sumpskog, men denne er ikke grøftet og har mange sjeldne planter. Noen årringsanalyser viste at de største grantrærne var 130 år, mens et furutre var 170 år.
Foto: Rune Nordeide

Grøftingens effekt på sumpskogen kan ses tydelig. Dervo (1994) antyder en senkning av jordsmonnet på rundt en meter. Det som har skjedd er at vannet er fjernet fra en vannmettet sumpjord. Hele jordsmonnet som stort sett består av organisk materiale blir lett og luftig og faller sammen. Det kan billedlig sammenlignes med å slippe luft ut av en luftmadrass. En ser dette på rothalsen av mange trær som har blitt helt blottet.

Når ekstremrikmyrer av en slik type som man finner på Gjellebekk blir grøftet, får man et forløp omtrent slik: Det rike mosesjiktet i bunnen tørker opp og utarmes. Graset blåtopp *Molinia caerulea* ekspanderer kraftig og konkurrerer ut en rekke mer fuktighetselskende myrplanter. Planter som stor myrfiol *Viola epipsila* og legevintergrønn *Pyrola rotundifolia*

øker også sterkt i antall. Fuktighetselskende starr-arter og orkideer forsvinner helt. Orkideen myrflangre får gjerne bare sterile skudd for så etter hvert å forsvinne helt. Den kan imidlertid klare seg i ganske mange år som steril.

Når opptørkingen har kommet godt inn i gras-fasen er det bare fuktighetselskende arter med djupt rotsystem som kan klare seg, slik som graset taktør *Phragmites australis*. Relativt fort vil også busker og trearter etablere seg i myrene. Det gjelder arter som bjørk, gråor, furu og svartvier *Salix myrsinifolia*. Har de treaktige først etablert seg er man raskt inne i en ond sirkel med stort vannforbruk, rikelig med strøfall og humusoppbygning.

Det kan synes som store deler av de vestlige myrområdene og sumpskogene har gjennomgått en irreversibel gjengroing. Eneste muligheten for å få tilbake myrene slik de var før grøftingen kan være ved sekundær myrdannelse.

Edellauvskogen i reservatet ser ut til å være av relativt ung alder og representerer et suksjonsstadium i gjengroing av gammel kulturmark. Gjellebekkhagen er som også navnet forteller, gammel beitehage. I en beitehage har det nok alltid vært tresetting, f.eks. av nytteplanta hassel. Etter opphør av beite for rundt 40-50 år siden har lauvskogen fått skikkelig tak. Ask representerer et pionertreslag som har en sterk vekst ved god lystilgang på frisk mark. Etter hvert får skyggetålende gran innpass. En kan tenke seg at grana på sikt vil overta bildet i Gjellebekkhagen og danne klimaks i en lågurtgranskog.

3.3 Brukerinteresser

Skogbruk

Det knytter seg interesser til skogsdrift i området. Når det gjelder reservatet sier fredningsbestemmelsene pkt. IV 1 at *"vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse"*. Både fredningsbestemmelsene og skjøtselsplanen fra 1980 legger klart til grunn at skogsdrift i reservatet kun skal være av skjøtselsmessig karakter for å fremme fredningsformålet.

For landskapsvernområdet sier fredningsbestemmelsene pkt. V 1 at *"skogbevokste arealer opprettholdes og drives som skogbruk med den treslagssammensetning som er naturlig på stedet. Hogst skal foregå slik at landskapets karakter ikke blir vesentlig endret"*.

Skjøtselsplanen fra 1980 forstår dette slik at mark som er skogproduserende ikke skal kunne disponeres til andre formål, men nyttes til vanlig skogproduksjon på samme måte som ellers i distriktet. Skjøtselsplanen setter ikke bestemte føringer på hogstform og flatestørrelser, men omtaler meldeplikt og begrensninger som nevnt i fredningsbestemmelsenes pkt. V 1. Disse begrensningene gjelder bemerkelsesverdige og dekorative trær, samt døde og hule stammer som skal beholdes, og at bruk av kjemiske bekjempingsmidler og kunstgjødsel er forbudt.

Skogbruksinteressene knytter seg først og fremst til uttak av grantømmer og ved, men også produksjon av lauvtrær til spesialvirke.

I 2008 ble det klart at askeskuddsjuken *Chalara fraxinea* har spredd seg til Norge. Også i verneområdene er det påvist skadde trær, og det er uklart hvilket omfang soppen vil få. I Polen er skaden så omfattende at ask er i ferd med å havne på den polske rødlista. I forhold til verneinteressene kan en del angrepne asketrær være positivt ettersom det gir død ved i ulike nedbrytningsstadier. Men dersom skadeomfanget blir så stort at asken blir fortrent, vil dette redusere verneområdets betydning som en edellauvskog.

Jordbruk

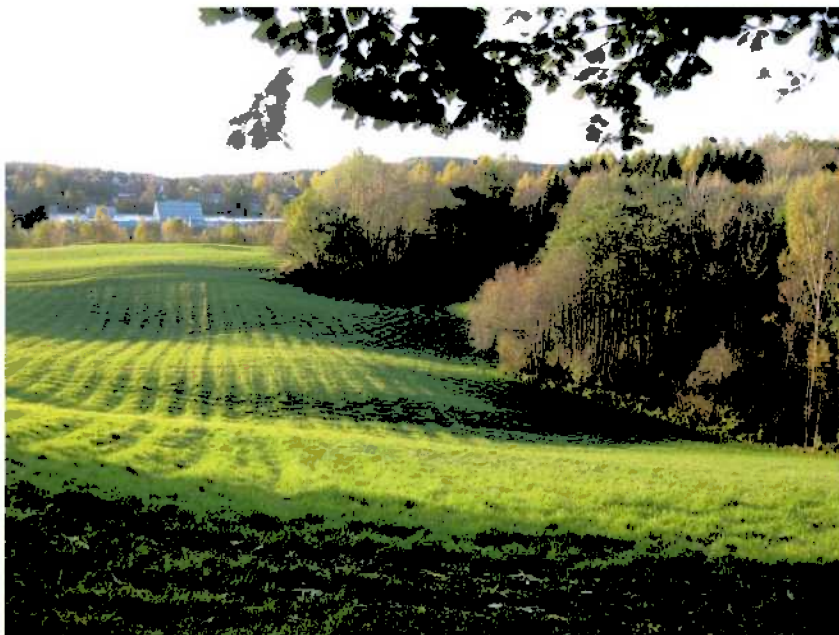
Det er to bruk med jordbruksarealer som ligger innenfor landskapsvernområdet. Gården Griserud (gbnr. 124/3) har beiter og gamle slåttenger som er i en gjengroingsfase, men flere av skiftene er de siste årene blitt ryddet og blir nå beitet med sau og hest. Våren 2009 er det blinket ut trær i en kantsone mot reservatet hvor grunneier kan hogge.

Det andre bruket er vestre Grøstad (121/49) der 43 daa av dyrka marka er innenfor landskapsvernområdet. Det drives grasproduksjon på arealet. Trær i reservatet strekker seg innover dyrka marka på gbnr. 124/3 og skaper vanskelige driftsforhold. Dersom ikke disse trærne kan felles, vil jordene bli mindre.

Figur 5. Bildet viser et beite på Griserud gård. Andre beiter i landskapsvernområdet preges mer av igjengroing. Av hensyn til floraen bør beiten ikke gjødsles eller sprøytes.

Foto: Rune Nordeide

Figur 6. Bildet er fra innmarka på gården vestre Grøstad. Her drives det grasproduksjon. Skogen til høyre i bildet ligger i reservatet og strekker seg innover dyrka marka.

Foto: Rune Nordeide

Fast bosetning

Det er ikke fast bosetning i naturreservatet, men i landskapsvernområdet er det fast bosetning på gården Griserud og på et småbruk ved Høgda. Det er også fast bosetning inntil vestgrensen for landskapsvernområdet i bunnen av Høgdabakkene, og i nordøst ved Gjellebekk.

Veier

Det går flere veier i området. Gjellebekkveien går gjennom naturreservatet og landskapsvernområdet nord-sør. Den tar all trafikken til Lierskogen pukkverk og en del trafikk til deler av boligområdene på Tranby. Dette gjør veien sterkt trafikkert. Lier kommune har i en reguleringsplan fra 1987 planlagt gang- og sykkelvei i reservatet på østsiden av Gjellebekkveien. Søknad om detaljplan er under behandling i 2009, og tillatelse til vil bli gitt.

Gamle Drammensvei (Høgdabakkene) går i nordre kant av landskapsvernområdet forbi gårdene Høgda og Griserud. Den østligste delen fra Griserud fram til krysset ved pukkverket skjærer gjennom en del av landskapsvernområdet. Veien er stengt for gjennomkjøring og det er satt opp skilt om dette. Veien følger traseen til den gamle ferdselsveien mellom Kristiania og Drammen. Ved Gjellebekk var det skysstasjon. Ingen flere veier går inn i verneområdene, men Kirkelina i sørvest, Gamle Drammensvei i øst og Joseph Kellers vei i nord går langs og helt inntil vernegrensene.

Pukkverk og industri

Det er ikke industrivirksomhet innenfor verneområdene, men like utenfor landskapsvernområdet finner vi Thune-Eureka og Lierskogen pukkverk. Førstnevnte produserer for offshore, og har normalt ikke industriutslipp. Det som omtales som pukkverket består av fire bedrifter som alle er basert på kalkstein som råvare:

Franzefoss as driver masseuttak og selger masser til de andre bedriftene og til andre. Avrenning av fra sprengstoffet bidrar til høye konsentrasjoner av nitrogen i Gjellebekken. Det er sannsynlig at virksomheten også bidrar til høye slamforekomster i bekken.

NCC Roads as driver asfaltverk og skal normalt ikke ha utslipp. Asfaltfabrikken er av Østlandets største og produserer årlig 150-200 000 tonn asfalt.

NorPel as produserer betongpeler og har også en impregneringsenhet. De benytter et lagerområde som tilgrenser verneområdet. Lier kommune jobber for at lagerområdet flyttes til pukkverksområdet.

Norbetong as produserer betong. Bedriften har betydelig utslipp av slam i forbindelse med vask av materiell.

Figur 7. Lierskogen pukkverk fotografert 5.10.1998.

I området er det fire bedrifter som alle er basert på kalkstein som råvare. Skogen til høyre i bildet er landskapsvernområde.

Foto: Mapaid as

Bedriftene i området Lierskogen pukkverk har utslipp til en av Gjellebekkene som går gjennom verneområdene. Det er målt svært høye verdier av nitrogen (mer enn 10 ganger det antatt naturlige), men også suspendert stoff (slam). Bedriftene har pålegg om utarbeide en plan for å redusere sine utslipp innen 1.1.2010. Sentralt er utviklingen av en eksisterende fangdam ved pukkverket. Det tas månedlig prøver av en rekke bekker som til slutt ender i Damtjern, nedenfor verneområdene. Målepunktet for Gjellebekken er ved innløpet til Damtjern. Det tas også prøver av sedimentasjonsbassenget ved pukkverket. Dette er et flerårig prosjekt hvor Lier kommune, Fylkesmannen og en rekke bedrifter er involvert.

I august 2007 var det lekkasje av ca 10 000 liter diesel fra asfaltfabrikken. Ettersom overvannet fra virksomheten går til nærmeste bekk, passerte sannsynligvis en stor del av utslippet både landskapsvernområdet og reservatet. I etterkant av denne hendelsen fikk NCC Roads utarbeidet en ROS-analyse. Her ble hele asfaltfabrikken analysert, og rapporten foreslår tiltak som skal redusere sannsynligheten for spill. Også Fylkesmannen fikk utarbeidet en konsekvensrapport. Denne rapporten konkluderer med at det er sannsynlig med skadevirkninger av utslippet, men at tilstanden før utslipp ikke er godt nok dokumentert til å fastslå en påviselig skade.

Ved pukkverket har det vært en del problemer med hensetting av bilhengere, redskap og utstyr, samt utfylling av masser inn i landskapsvernområdet ved Gamle Drammensvei/Gabrielshagen. I forlengelsen av krysset Joseph Kellers vei - Gjellebekkveien er det regulert inn en gangvei som vil utgjøre en klar grense mot landskapsvernområdet. Forvaltningsmyndigheten har høsten 2000 satt opp et gjerde som markerer vernegrensen tydelig, men gjerdet er delvis revet.

Jakt og fiske

Jakt og fiske er ikke forbudt i fredningsbestemmelsene, men det foregår i svært liten grad (tidligere oppsynsmann Bjørn Ringstad pers. meddelelse).

Rekreasjon

Området brukes en god del til rekreasjon, og det går flere stier i området, særlig i landskapsvernområdet. Områdene ved obeliskene er ganske mye benyttet. Det går også en skogsti fra Tranby inn i dette arealet. Veien over Høgdabakkene blir brukt en del til sykling og jogging. Lierbygda o-lag har utgitt to kart som dekker verneområdene.

Det er også en del personer som lufter hunder inne i verneområdet ved at de slipper dem løs.

En god del naturinteresserte mennesker besøker reservatet i sommerhalvåret. Forekomstene av marisko *Cypridium calceolus* ved Gjellebekkhagan er populære.

Kulturminner

Området er rikt på kulturminner. Gjellebekk har i flere hundre år vært et trafikk-knutepunkt for ferdselen mellom Oslo, Drammen og Kongsberg. Gamle Drammensvei følger den gamle traseen til riksveien som ble anlagt i 1660. Helt fra 1732 var det gjestgivergård på Gjellebekk og i 1779 fikk stedet status som skyss-stasjon (Jacobsen 2000). Skyssstasjonen ble nedlagt i 1911.

"Paa Gillebæk frokosterede vi og drak
Fruentimmerne Rhinskvin og Vand,
men jeg Rhinskvin uden ald Opblandelse."
(Frederik Schmidt 1771-1840)"

Under beleiringen av Akershus festning under den Store Nordiske krig i 1716 ble det bygget forskansninger ved Gjellebekk for å hindre den svenske hærens framrykning til Drammen (Bragernes), datidens største by i Norge (Rasch-Engb. udat.). Pensjonert oberstløytnant Leif Hamre har interessert seg for å gjenfinne Gjellebekk skanse, og i 1978 fant han rester som passer med inntegninger på gamle kart. En god del av forskansningene er ødelagt av senere marmorbrudd. Men restene av kalkbruddet i Gjellebekkhagen og de gamle Auvi gruver (se over) må i dag også regnes som tekniske/industrielle kulturminner.

I 1744 ble det satt i gang marmorbrudd ved Gjellebekk. Det er rikelig med minner og rester etter dette. I 1749 ble det reist en åtte meter høy marmor-obelisk til minne om kong Frederik Vs besøk på Gjellebekk.

Obeliskens har følgende tekst:

”DA DEN STORMEGTIGSTE
KONGE OG HERRE
KONG FRIDRICH
DEN FEMTE FÖRSTE
GANG BESÖGTE SIT
KONGERIGE NORGE
OG TILLIGE
D. _____ 1749
BENAADEDE DETTE MARMORVERK
MED SIN ALLERHÖYESTE NERVERELSE
ER DENNE OBELISCUM TIL ÆVIG
ADMINDELSE OPREIST FOR DERVET SKIONDT
UFULDKOMMEN AT UNDERRETTE EFTERKOMMERNE
OM DEND MERE END FADERLIGE FORSÖRG ALLHÖYST
HANS MAJEST. HAR HAFT FOR VERKETS OPTAGELSE OG FREMVEXT.”

Figur 8. Obeliskens fra 1749 ligger i landskapsvernområdet og er laget av marmor fra et brudd like ved.
Foto: Rune Nordeide

Annet

Det er mistanke om at det foregår noe lyssky virksomhet i verneområdet. Dette er særlig knyttet til avkjøringer fra Høgdebakkene. Noen av avkjørslene har blitt stengt med store steiner.

Det har tidligere vært problemer med at gjestearbeidere har satt opp enkle hytter i verneområdet (ved Kirkelina), men dette ble det ryddet opp i da veivesenet på oppfordring fra Fylkesmannen stengte en avkjørsel.

Det er også en del bruk av området som avfallsplass, både fra Kirkelina, Gamle Drammensvei og Gjellebekkveien. Det finnes flere eldre fyllinger innefor verneområdet. I vedlegg 7.5 er dette angitt som S på kartet. I tillegg er det oppdaget en fylling i nordøstre grense i reservatet.

4 Forvaltningstiltak

4.1 Generelt om skjøtsel i rikmyrer og edellauvskog

Rikmyrene er en sårbar naturtype på flere måter, både fordi de er utsatt for opptørking og gjengroing, men også fordi de er slitasjesvake. Å ha stabile hydrologiske forhold er imidlertid hovedpoenget.

Skal de hydrologiske forholdene holdes stabile, betinger det at de naturlige forekomster av grunnvann og overflatevann bevares. Det er i skjøtselssammenheng viktig at det ikke utføres tiltak som endrer grunnvannsforholdene eller hindrer overflatevannets frie bevegelse.

Der hvor de hydrologiske forholdene er endret ved tekniske inngrep slik som ved grøftingene på Gjellebekkmyrene, er det viktig med reparerende tiltak. Disse tiltakene må ha som siktemål å gjenopprette en tilnærmet naturlig hydrologisk balanse. Dette gjøres ved å lage hindringer for grunn- og overflatevann og fjerne eventuelle dreneringstiltak. Virkninger av endrede hydrologiske forhold vil som regel være gjengroing, men kan i enkelte tilfeller også gå den andre veien i form av oversvømmelse. Gjengroing er en ond sirkel som må brytes ved mekaniske rydding av kratt og uønsket vegetasjon. Dette må gjentas ofte, kanskje hvert første til tredje år og skje parallelt med gjenoppbygging av vannbalansen.

Fjerning av busker og trær vil bedre lystilgangen på myra. Dette er viktig fordi myrplanter ofte er lyselskende. Fjerning av kratt kan imidlertid ha en gjødseleffekt hvis mye rotmasse dør samtidig. Det er derfor ikke sikkert at det er lønnsomt å rydde for mye kratt på ei myr samtidig, men kanskje man bør rydde alt i omganger over en 2-3 års periode.

Edellauvskog er relativt lite utbredt i Norge og derfor en bevaringsverdig naturtype, i hvert fall utenfor nemoral sone på Sørlandet. Svært ofte vil den være truet av invasjon av gran eller sågar plantasjer med gran. Mye edellauvskog er sterkt kulturpåvirket og kan godt representere suksjonsstadier i gjengroing av beitemark eller annen innmark. Aktuelle edle lauvtrær er gjerne ask, alm, lind, lønn og eik.

Mange steder vil det være nødvendig med aktiv rydding av gran for å hindre endring i vegetasjonen. Samtidig kan det også være aktuelt å tynne i de edle lauvtrærne for raskt å utvikle større trær. Imidlertid vil en raskt få en fase med sjøltynning, f.eks. i en askeskog. Det vil være ønskelig å få økt mengden av død ved i alle dimensjoner, som dermed vil kunne bli levested for en rekke spesialiserte arter. Tynningsvirke bør derfor etterlates i skogen.

4.2 Skjøtsel og ivaretaking av verneverdier i naturreservatet

Den tidligere skjøtelsesplanen for Gjellebekkmyrene naturreservat (Buskerud Fylkesskogkontor 1980) er temmelig detaljert. Reservatet er inndelt i hele 29 ulike skjøtelsessoner. Disse sonene reflekterte i stor grad ulike vegetasjons- og naturtyper i reservatet. Det synes ikke hensiktsmessig å opprettholde et stort antall skjøtelsessoner. For å få til en praktisk forvaltning og en tilpasning til de retningslinjer som DN anviser, er antall skjøtelsessoner redusert betydelig. Fortsatt beholdes begrepet skjøtelsessoner, men en nyere forvaltningsplaner er mer temarettet. Kart over sonene finnes i: vedlegg 7.3.

Myr sør for Griserud -skjøtelsesone 1

Myra som ligger sør til sørøst for Griserud gård er den mest verdifulle av Gjellebekkmyrene i dag. Den består av en åpen myrflate med ekstremrik fastmattemyr. Det er enkelte spredte furutrær. Gjengroing av bjørk, gran og vier gjør seg gjeldende. I øst grenser myra mot en edellauvskog, i nord og vest mot sumpskog, og i sør mot blåbærskog. Nordvest for myra er det et bekkekryss der Griserudbekken og Gjellebekken møtes. I forhold til hydrologi og vegetasjonstyper er dette er meget spesielt område med uvanlig store variasjoner.

Figur 9. Griserudmyra. Botanisk sett er myra kanskje det viktigste området i hele reservatet. Her blir oppslag av bjørk og gran fjernet årlig.
Foto: Rune Nordeide

Figur 10. Myrflangre er en orkidé som regnes som sterkt truet.
Foto: Even W. Hanssen

Myra er botanisk sett svært rik, med en ganske bra forekomst av myrflangre som finnes i en smal sone langs nord og østkanten av myra. Nord for myrflangresonen er det en flott utviklet vegetasjon med store starrarter, først og fremst taglstarr og bunkestarr.

Lokaliteten har blitt rydda flere ganger etter 1993. Det har blitt rydda langs kanten i øst, sør og vest. Gran og bjørk har konsekvent blitt fjerna, mens større furuer har fått stå. En av furuene ble aldersbestemt til 150 år Det har også blitt rydda lommer i krattskogen østover for å få enkelte åpne myrflater her.

Årlig slått av myras ytterkanter er et mulig tiltak for å optimalisere myrflangrelokaliteten, men blir ikke foreslått som tiltak i denne planen. Årsaken er at potensialet for å utvide myra er

begrenset ettersom omkringliggende arealer er naturgitte andre naturtyper som sumpskoger og edellausvogner.

Tiltak i skjøtselssone 1:

Oppfølging av krattrydding må skje hvert andre til tredje år. På en slik måte begrenser man innsatsen. Virke fjernes fra myrflata.

Overvåkning av myrflangre for kontinuerlig å vurdere tilstanden til arten. Vurdere årlig slått basert på erfaring fra skjøtsel på andre myrflangrelokalteter.

Myr ved motorveien -skjøtselssone 2

Dette er en liten myrflate med ekstremrik fastmattemyr. Den er ikke påvirket av grøfning, men det er uvisst om byggingen av motorveien i sin tid kan ha påvirket myras hydrologi. Myra inneholder ikke myrflangre men har en rik orkidèflora med både smalmarihånd *Dactylorhiza traunsteinerii* og engmarihånd *D. incarnata*.

Det har blitt ryddet godt rundt kanten av myra i årene etter 2000, småbusker og kratt er fjernet.

skjøtselssone 2:

Oppfølging av krattrydding må skje hvert andre til tredje år. På en slik måte begrenser man innsatsen. Virke fjernes fra myrflata.

Figur 11. Denne myra ligger like ved motorveien og blir også ryddet for trevegetasjon.
Foto: Rune Nordeide

Myrkompleks i vest -skjøtselssone 3

Dette er et ganske stort areal som tidligere var sumpskog med noen småmyrer, men som nå er grøftet. Det finnes bare små rester av myrarealer igjen. Grøftene har effektivt tørket opp området.

Det har tidligere blitt gjort en del innsats i bygging av terskler i grøftene, gjenfylling av grøfter med kvist og rydding (se Dervo 1992, 1994). Noen steder har tersklene hatt god virkning, men de fleste av disse tersklene er uten virkning da vannet har gravd seg rundt.

Høsten 2009 ble det nok en gang igangsatt gjenfylling av grøftene. Denne gangen med gravmaskiner og minidumper. Ca 40 terskler ble bygd av til sammen 250 tonn steinmasser i fraksjon 20-120 mm. Det ble også benyttet stedefen masse fra en kolle like utenfor sumpskogen. Terskelen ble bygd ved å tverrgrave grøfta. Det ble lagt duk og deretter stein masse. Duken ble brettet rundt steinmassene hvor det deretter ble laget en krone av stein. Noe av skogen i reservatet ble avvirket for å få fram maskiner og masser. Hele prosjektet kostet 225 000 kr inkl mva

Grøftene ble straks fylt med vann, og det blir spennende å se den økologiske virkningen av tiltaket. Sumpområdet kan neppe gjenopprettes til naturlig tilstand ettersom jordmonnet er omdannet. Men tiltaket har forhåpentligvis stoppet ytterligere drenering. Det er ikke utenkelig at noe av granskogen vil dø, og at det på sikt kan skapes nye myrflekker. Like viktig kan det være at dette tiltaket har en positiv effekt på vannbalansen i sumpskogen og Griserudmyra ovenfor. I den vestre del av sone 3 er det ikke foretatt grøftetetting. Dette er et mindre område hvor det i denne planperioden ikke vil bli igangsatt ytterligere tiltak før resultatet av 2009-tiltaket er mer kartlagt.

Figur 12. Sumpskogen ble grøftet i 1964.

Humustykkelsen er opptil 3 m. Vannet har fortsatt å grave i den løse humusen.

Grøftekastet er nesten helt nedbrutt.

Foto: Rune Nordeide

Figur 13. Terskler bygd på 1990-tallet. Vannet har fortsatt å grave, og grøfteskråningene har glidd ut.
Foto: Rune Nordeide

Figur 14. Høsten 2009 ble det bygd ca 40 nye terskler i sumpskogen. Effekten av tiltaket er det viktig å overvåke de kommende år.
Foto: Rune Nordeide

Tiltak i skjøtselssone 3:

Bygging av terskler ble gjennomført høsten 2009. En evaluering av effekten av grøftegjenfylling bør gjøres i tidsrommet 2010-2015.

Sentral myrflekk i arealet (Trinemyra) må ryddes jevnlig for kratt hvert andre til tredje år. Virke fjernes fra myrflata. I 2009 ble det ryddet, og noen større grantrær i myrkanten ble ringbarket.

Kalkbruddet -skjøtselssone 4

Bunnen av det gamle kalkbruddet i reservatet har en del vannansamlinger på "gulvet" av kalkfjellet. Vannet ser ut til å forsvinne stort sett ved fordampning. Her har vi fått en sekundær myrdannelse og etablering av myrflangre.

Lokaliteten ble første gang ryddet for gråor, svartvier og andre busker i 1991 (Naturvernforbundet i Lier 1992). I 2000 ble det talt ca. 60 skudd av myrflangre på høyre side av tråkket inn fra sør. Sentralt, litt mot vest er et felt på 2x4 m med ca. 200 skudd av myrflangre. Her er det litt torvoppbygging samtidig som dette feltet har vært godt ryddet. Det er viktig at dette feltet får mulighet til å utvide seg mot sør og vest.

Tiltak i skjøtselssone 4:

Oppfølging av krattrydding må skje hvert andre til tredje år. På en slik måte begrenser man innsatsen. Virke fjernes fra åpent areal.

Noen store graner vest for feltet bør også ryddes vekk, samt rydde kratt og lauvtrær i en sone på 10-20 m i sør, sørvest og vest. Trær må felles vekk fra myrarealet. Det bør fortsatt holdes en relativt smal åpning langs tråkket fra sør.

Mariskoforekomster -skjøtselssone 5

I den nordvendte skråningen nord for Gjellebekkhagen finnes flere forekomster av marisko. Disse er relativt små og ustabile. Det er i 2000 observert tre ulike kloner, alle med fertile skudd. I den vestre forekomsten ble det sett sju fertile skudd i en sentral gruppe alle med en til to blomster. Den østre forekomsten hadde også sju fertile skudd med en til to blomster + ett sterilt skudd. I 2000 ble det også funnet flueblomst her for første gang på 18 år.

På to av klonene med marisko har det blitt gjennomført rydding og inngjerding i 1992-93 (Dervo 1994). Det ble også utført vegetasjonsanalyser med tanke på overvåkning. I 2000 har det blitt utført rydding av større graner og noe kratt rundt begge de inngjerdete forekomstene. Den siste klonen er ikke inngjerdet. Inngjerdingen er gjort for å hindre tråkk og slitasje fra nysgjerrige orkidèentusiaster og naturfotografer.

Områdene med marisko er forholdsvis små. Området burde ha potensial for flere/større forekomster. Ved å utvide naturlige åpninger i sonen, kan en legge grunnlag for mariskoetablering

Figur 15. Mariskoforekomstene er gjerdet inn for å hindre nedtråkking. Foto: Rune Nordeide

Figur 16. Den vakre orkideen marisko er vurdert som nær truet. Foto: Håvard Kristoffersen

Tiltak i skjøtselssone 5:

Følge opp med vedlikehold av inngjerdinger. Inngjerdingen av den vestre mariskoforekomsten må fullføres i en firkant. På dette gjerdet bør det også komme et lite skilt med oppfordring om å holde seg utenfor gjerdet. Gjerdet bør også høynes med en plankehøyde.

Det plukkes ut to områder hvor skogen tynnes kraftig for at nye lokaliteter for marisko kan skapes. Virke fjernes eller legges på et sted hvor det ikke er orkidèforekomster.

Stien opp til den vestre forekomsten må bygges slik at man unngår utrasing. Trestammer har blitt lagt opp i 2000, og ytterligere forbygging (eksempelvis tørrmuring med stedegen stein) må vurderes løpende. Stien kan utvides til en smal driftsvei for jernhest for å fjerne tømmer fra orkidèlokalitetene

Gjellebekkhagen -skjøtselssone 6

Området i Gjellebekkhagen bør i størst mulig grad skjøttes i retning av en lauvdominert skog. Dagens bilde viser en veletablert lauvskog i eldre ungdomsfase med gran i busksjiktet.

Figur 17. Gjellebekkhagen er en ung edellauvskog. Gran i busksjiktet men også noen få store enkelttrær. Lauvskogen består av gråor, ask, osp, lønn, bjørk, hassel og rogn.
Foto: Rune Nordeide

Tiltak i skjøtselssone 6:

Gran i busksjiktet tynnes kraftig. Eldre graner kan stå. Lauvskogen bør sjøltynnes og død eller døende ved bør ikke fjernes. Gran som felles bør få ligge og råtne. Ringbarking av grantrær er også et aktuelt tiltak.

Øvrig areal -skjøtselssone 7

Øvrig areal i reservatet er fastmark og sumpskoger av litt varierende karakter, et lite tjern og noe gjengrodd kulturmark sør for Griserud. I tillegg er det litt ymse påvirka areal. Det er ingen grunn til å foreslå skjøtselstiltak for disse områdene. Det er to unntak; et ca 5 daa stort granplantefelt nordøst i reservatet. Her kan grana hogges med utdrift mot øst. Trær i reservatet strekker seg innover dyrka marka på gbnr. 124/3 og skaper vanskelige driftsforhold.

Tiltak i skjøtselssone 7:

Et plantefelt nordøst i reservatet kan avvirkes etter søknad. Utdrift bør skje mot øst og området forynges deretter naturlig.

Trær i reservatet som henger utover dyrka marka på gbnr 124/3 kan felles. Hogstavfall legges tilbake i reservatet eller kjøres bort.

Pestarter

Med pestarter menes fremmede planteslag (eller dyreslag) som vil kunne spre seg uhemmet i en ny naturtype fordi naturlige konkurransemekanismer ikke er til stede. Det er registrert flere fremmede plantearter på Gjellebekk med et potensial til å være pestarter. Dette gjelder:

Kjempeslirekne *Fallopia sachalinensis* ved Gjellebekkveien.
 Parkslirekne *Fallopia japonica* utenfor verneområdet ved Kirkelina
 Forvalurt *Symphytum asperum* ved Gjellebekkveien.

Disse fremmede planteartene er ikke ønskelige i et reservat. Det refereres til flere beskrivelser av bekjempning av Fallopia-artene hos Fremstad & Elven (1997). Også ved Gjellebekk har man prøvd å ta knekken på kjempeslirekne ved beskjæring og smøring av glyfosat på stilksnittene (Dervo 1994). Dette har ikke vært særlig vellykket. I 2009 blir det foretatt et nytt forsøk der plantene blir slått, jorda gravd vekk og evt. nye skudd blir behandlet kjemisk. Kjempeslirekne ble observert første gang i 1980 (Hennum 1982) og den hadde da spredt seg utover et "stort" område fram til 1982. Den finnes på noenlunde samme areal i dag og sprer seg bare noe langs veikanten, ikke innover i skogkledd vegetasjon.

Tabell 2. Oppsummering av tiltak i Gjellebekkmyrene naturreservat. Soner, deres forvaltningsformål og anbefalte tiltak.

Soner	Bevaringsmål	Tiltak
Sone 1. Myr sør for Griserud	Bevare åpen myr med sjelden flora bl.a. myrflangre	Krattrydding Slått Overvåkning
Sone 2. Myr ved motorveien	Bevare åpen myrflate med sjelden flora	Krattrydding
Sone 3. Myrkompleks i vest	Gjenopprette balanse i myr- og sumpskogen	Grøftetetting Rydding Restaurering
Sone 4. Kalkbruddet	Bevare forekomst av myrflangre	Rydding Overvåkning
Sone 5. Mariskoforekomster	Bevare gode fertile forekomster av marisko. Utvikle nye lokaliteter.	Rydding, vedlikehold og overvåkning
Sone 6. Gjellebekkhagen	Utvikle en edellauvskog med isprengte store graner	Rydding av gran i busksjiktet
Sone 7. Øvrige areal	La det utvikle seg fritt	Unntak: Granplantefelt nordøst i reservatet tillates hogd. Kantsone mot innmark på gbnr. 121/49 tillates regulert.

4.3 Skjøtsel og ivaretaking av verneverdier i landskapsvernområdet

Landskapsvernområdet har ikke tidligere blitt inndelt i skjøtselssoner, og generell skjøtsel har vært jord- og skogbruk for å ivareta områdets karakter. Det er grunn til å gi stor oppmerksomhet til kulturlandskapet ved Griserud, noe som også er i tråd med fredningsbestemmelsene.

Kulturlandskap ved Griserud -skjøtselssone 8

Ved Griserud finnes ganske fine arealer med kalkrik slåtteeing og beitemark. Arealene er i ganske sterk gjengroing pga. opphør i drift, men de er fortsatt åpne.

Tiltak i skjøtselssone 8:

Gamle slåtteeing- og beitearealer nord og sør for gården bør holdes åpne og skjøttes ved tradisjonell slått eller beite slik at det biologiske mangfoldet her bevares. Slått bør skje medio juli og etterbeite i august-september må vurderes ved sterk gjenvekst. Arealene må ikke gjødsles eller dyrkes opp. Med gjødsling menes her både tilført husdyrgjødsel og mineralgjødsel.

4.4 Brukerinteresser

Skjøtsel av stier og turveier

Gjellebekkmyrene og Tranby verneområder er lett tilgjengelig for lokalbefolkningen og området er tilrettelagt for friluftsliv. Vedlegg 7.4 gir en oversikt over eksisterende stier og turveier i reservatet og landskapsvernområdet. Når det gjelder ønsket bruk og grad av tilrettelegging, er det imidlertid stor forskjell på naturreservatet og landskapsvernområdet. Naturreservatet har sjeldne og sårbare arter, og her må tilretteleggingsgraden være lav. Orienteringsarrangement bør legges utenfor reservatet. Dersom ferdselen blir en trussel mot verneverdiene, kan det også være aktuelt med kanalisering av ferdselen. Landskapsvernområdet har mer robust natur og vegetasjon, og ikke de samme sårbare plantearter. Det er her det meste av tilretteleggingen finnes. De stiene og turveiene som finnes anses tilstrekkelig, men stiene kan med fordel skiltes bedre.

Tiltak:

Søknader om bedre skilting av stier/turveier i landskapsvernområdet bør imøtekommes. Skjøtsel av eksisterende stier er tillatt uten søknad.

Søppel og forurensning

Det har lenge vært søppelproblemer i verneområdene på Gjellebekk. Naturvernforbundet i Lier har i en periode vært svært engasjert i denne problematikken. Etter hvert som oppsynsordningen har blitt forbedret har det blitt gjennomført regelmessige søppelryddingsaksjoner. Her har skoleklasser og grunneiere i området blitt involvert. Det er stadig forsøpling av reservatet langs Gjellebekkveien og av landskapsvernområdet langs Gamle Drammensvei. Det vil derfor være behov for kontinuerlig søppelrydding i området kombinert med preventive tiltak. Det er et større arbeid å fjerne de gamle fyllingene. Men dette er viktig fordi det kan ligge farlig avfall der, men også for å hindre ny oppfylling.

Figur 18. Gammel søppelfylling nordøst i reservatet. Her er det mest metallavfall, men også gamle fat med ukjent innhold

Foto: Rune Nordeide

Et spesielt tilfelle er en deponiplass i reservatet rett nord for motorveikrysset. Etter at tilkomst veien ble bommet, har den ulovlige oppfyllingen opphørt.

Det er svært viktig med reduksjon av utslipp til bekkene som renner gjennom verneområdet.

Tiltak:

Det gjennomføres en årlig søppelryddingsaksjon og en bør søke å involvere grunneiere og lokale skoler i arbeidet.

Bedriftene i området Lierskogen pukkverk reduserer sine utslipp slik at bekkene får en tilnærmet naturlig nivå av nitrogen, fosfor og slam. Olje- og tjæreutslipp skal ikke forekomme.

Fiske og jakt

Det skjer lite jakt og fiske på Gjellebekk.

Kulturminner

Lier kommune og Buskerud fylkeskommune samarbeider om å kartfeste nyere og eldre tids kulturminner i området. Lier kommune har skiltet en del av kulturminnene, og i 2009 er flere nye skilt under utarbeidelse (pers.med. Ingeborg Rivalsrud). En bedre kartfesting av kulturminnene er nødvendig for hindre ødeleggelse i forbindelse med skogsdrift i landskapsvernområdet. Kulturminnevernet må fremme egne planer for bevaring av kulturminnene som må ses i forhold til fredningsbestemmelsene og denne forvaltningsplanen. Det kan likevel påpekes at det er behov for noe rydding ved marmorobelisken.

Tiltak:

Rydding av noe vegetasjon rundt marmorobelisken. Det bør utarbeides et temakart hvor kulturminner i området er kartfestet og beskrevet. Fylkeskommunen oppfordres til å initiere denne prosessen.

Forskning og undervisning

Området har en lang historie som grunnlag for vitenskapelig arbeid. Norsk institutt for naturforskning har i 2008 publisert en rapport om myrflangre på Haugerudmyra som ligger tett opp til landskapsvernområdet. Her er reservatet brukt som referanseområdet. Det er ønskelig at forvaltningen har et nært samarbeid med aktuelle forskningsinstanser for å fremme ny kunnskap om området.

Tiltak:

Forvaltningsmyndigheten bør stimulere til forskningsarbeid som kan overvåke utviklingen av myrene på Gjellebekk. Dette gjelder f.eks. populasjonsbiologi hos de rødlistede planteartene.

Det bør også foretas zoologiske registreringer med vekt på insekter i verneområdene.

4.5 Rettighetshavers bruk

Skogsdrift i landskapsvernområdet

Skogsdrift er tillatt i landskapsvernområdet i henhold til fredningsbestemmelsenes pkt.V. *“Hogst skal foregå slik at landskapets karakter ikke blir vesentlig endret”*. I 2005 ble skogloven fornyet, og det ble utarbeidet en tilhørende forskrift, populært kalt bærekraftforskriften. I 2007 inngikk skogeierorganisasjonene og flere av naturvernorganisasjonene en Levende Skog-avtale med 25 kravpunkter. Standarden beskriver skjøtselstiltak i forhold til kantsoner, hogstformer, landskapstilpasning, kjøreskader med mer. Skogen i landskapsvernområdet bør kunne skjøttes i samsvar med overnevnte regelverk, og forvaltningsmyndigheten kan om ønskelig sette egne krav ettersom hogstplaner må forhåndsgodkjennes. Det er noen plantefelter i området som nærmer seg hogstmodenhetsalder, og i 2009 ble flere av disse avvirket. Disse kan forynges på ordinær måte, men det er ønskelig at lauvandelen holdes på et høyt nivå, gjerne holtvis. Videre er det ønskelig at skogen tynnes, og at en søker å oppnå en sjiktet skog. I en sjiktet skog er det et potensial for lukkede hogster/småflater som er ønskelig ut fra landskapstilpasning og hensyn til de mange kulturminnene i området. Tynningshogst er hogst der inntil 50 % av kubikkmassen tas ut. Slike hogster kan skje uten forutgående søknad/melding. Men av hensyn til ivaretagelse av kulturminner, er det gunstig at grunneier varsler kulturminnemyndigheter. Planlagt slutthogst må fortsatt forhåndsgodkjennes av Fylkesmannen.

Vestre del av landskapsvernområdet er grunnlendt med lite løsmasser og må betegnes som kalklågurtskog. Dette er områder hvor det kun bør forekomme bledningshogst. Dette fordi slike vegetasjonstyper gjerne har sjeldne sopp og planter. Men også fordi flatehogst i kalklågurtskog blir lite vellykket med tanke på foryngelse og ny skogproduksjon. Hogstflatene blir svært tørre, humusen ”brenner” bort og gir vanskelige spireforhold for bartreplanter (*Vegetasjon i norsk skog, 2003*)

I forbindelse med områdetakst av Lier kommune er det ikke foretatt miljøregistreringer (MiS) i landskapsvernområdet. Det er sannsynlig at store deler av skogen i landskapsvernområdet ville havnet under kategori ”rik bakkevegetasjon”

Bilde 19. Her er et granplantefelt hogd, mens holt med lauv står igjen. Foryngelsen skal skje naturlig. Fra Gabrielshagen nedenfor pukkverket.
Foto: Rune Nordeide

Grenser for verneområdene

De siste årene er det gjort viktige funn av den sjeldne orkideen myrflangre på Haugerudmyra. Denne myra ligger bare få hundre meter utenfor grensa til landskapsvernområdet. Fastmarka i dette området har også mange spor etter bergverksdrift. Området er foreslått som næringsareal, men er i 2009 på nytt under vurdering i forbindelse med revisjon av kommuneplan i Lier.

Tiltak:

Reservatgrensen merkes bedre, også mot landskapsvernområdet. Det foretas en nærmere vurdering av behovet for utvidelse av verneområdet

4.6 Informasjon

NATURRESERVAT

GJELLEBEKKMYRENE NATURRESERVAT OG TRANBY LANDSKAPSVERNOMRÅDE

FAKTA
Gjellebekkmyrene naturreservat (NR) og Tranby landskapsvernomsråde (LVO) ligger i Lier kommune i Buskerud og dekker et område på henholdsvis 460 og 440 dekar. Naturreservatet og landskapsvernomsrådet ble opprettet den 30. juni 1974.

Formålet med Gjellebekkmyrene naturreservat er å bevare kalkmyrene og deres vegetasjon som er av stor vitenskapelig og pedagogisk verdi. Formålet med Tranby landskapsvernomsråde er å bevare et representativt kulturlandskap som inneholder flere karakteristiske vegetasjonstyper, har en interessant fauna og flere kulturmiljøer.

GEOLOGI
Myrene og dekket ligger i overgangen mellom bergarter fra karbonifer og perm. De vanligste og vanligste delene finner vi Drammengranitt (Drammengranitt), en dybbergart fra permiden. I de vanligste og vanligste delene finner vi Drammengranitt fra karbonifer som senere ble omdannet i permiden. De ble kalkstein og ble brukt for kalksteinindustrien. De er en omringning av bergarter der de kalksteinene med globale områder er utvasket. På disse områdene fikk man områdene kalkstein til myrene og karbidet til karbidet. Denne kalksteinen ble det også dannet myrene, og man fikk en utdeling av forskjellige myrer. På disse forsvinnene har det vært store gravdelt gjennom mange århundre.

PLANTELIV
Den kalkrike grunnlaget gjør plantelivet i Gjellebekkmyrene spesielt. Det er flere interessante vegetasjonstyper med de skulpturale myrene og spesielt sterkt. Myrer av denne typen er sjeldne på Østlandet. Årsaken til dette er et kalkrikt grunn og kalkholdige sjøer.

Den og myrmyrer har vært utsatt for grovkjøring og gjøtting og tilslutning gjennom årene. På 1900-tallet for å ha en større orkideflora. På Gjellebekkmyrene er det funnet hele 14 arter av 34 ulike orkidelarter. Flere av disse sjeldne orkidelarter er funnet i naturens utvaskte kalkrike grunnlag og myrene. Det er totalt registrert 316 forskjellige kalkplanter i verneområdet.

KULTUR
Området er rikt på kulturmiljøer og spor fra fortiden. Gjellebekk har gjennom århunder vært et knutepunkt for ferdselen mellom Oslo, Drammen og Kongberg. Noen av de viktigste kjørveier ble utlagt i 1600 på grunnlag av kong Christian IV. Veier ble anlagt for å sikre transport av selv fra gravene på Kongberg til Oslo. Deler av veier er fortsatt i bruk. Blant annet på strøgaten mellom Tranby og Lieringen.

Det er ikke bare historiske leirer som gjør området rikt på kulturmiljøer. Det gjør også den spesielle geologien. Det finnes dekket og mange spor etter gravdelt, i tillegg til myrene og kalkstein er det også utvasket kalkstein som ligger, myrmyrer, søkk, vannet og bjelke. Myrmyrer i Kebelevan ble bygd med tre myrmyrer fra Gjellebekk. Det ble myr og disse myrer ble etablert til myrene om kong Frederik V ble begravet ved myrmyrbruddet i 1749.

UTDRAG FRA FREDNINGSBESTEMMELSENE
- I naturreservatet er det forbudt å samle bær og matoppsyn.
- All vegetasjon, herunder de fleste bær og strå, er fredet, med unntak av de vanligste.
- Det er forbudt å fjerne planter eller plansteddel fra naturen.

ENGLISH ABSTRACT
Gjellebekkmyrene nature reserve and Tranby landscape protection area are located in Lier municipality. They cover a total area of 90 hectares and were established to conserve natural soil grounds rich in lime and its vegetation and surrounding vegetation types. The area makes a perfect habitat for a rich flora with many rare and vulnerable plants due to the lime ground rich in lime and the wet environment that the marshes make. It is particularly the variety of lime demanding plants that makes Gjellebekkmyrene flora an interesting one. In all of Norway 34 wild orchids can be found within the boundaries of the reserve. Due to the local geology the area has been used throughout history for mining. One of the most famous ones is the gold mine quarry. This mine was used for building the old smeltery in Copenhagen. King Frederick the fifth visited the stone quarry in 1749 and an eight meter high obelisk was raised in memorial of the event.

LOCAL RULES
It is not allowed to collect plants or parts of plants.
All plants and ground vegetation that demonstrates or has been infected by fungus.

INFORMASJON
 Fylkesmannen i Buskerud

Forvaltningsmyndighet:
Fylkesmannen i Buskerud
Miljøverndelingsen
Postboks 1614
3057 Drammen, Tlf 32 26 64 00
www.frlia.no

 Oppsyn:
Statens naturoppsyn
19,32 Radberg
Tlf 22 44 46 83
www.dnrat.no

Figur 20. Informasjonstavle som ble utarbeidet i 2009.

På Gjellebekk er det svært viktig med god og oversiktlig informasjon. Dette er nødvendig fordi området har mange og tunge brukerinteresser nær opptil og delvis i verneområdene. Det er også behov for god kontakt mellom forvaltningsmyndighet og befolkningen i området.

Det som i dag finnes av informasjonstavler er blitt fornyet i 2009. Det er viktig at reservatet er godt merket, og fornyelse må vurderes fortløpende. Oppsynet har ansvar for å etterse dette.

Skogstien som berører deler av landskapsvernomsrådet bør ha et regelmessig vedlikehold. Lier kommune og Buskerud Skogselskap har her et ansvar.

Tiltak:

Arrangere åpne møter med lokalbefolkning og brukere i området minst hvert tredje år.
Forny informasjonstavler og etterse reservatskilt (ansvar; Statens naturoppsyn)

Regelmessig skjøtsel av skogsti i landskapsvernomsrådet (ansvar Buskerud skogselskap/Lier kommune).

5 Forvaltning og oppsyn

Generelle forhold

Fylkesmannen i Buskerud er forvaltningsmyndighet for verneområdene. Dette innebærer blant annet ansvar for å sikre at ikke verneformålet forringes, utføre skjøtselstiltak, informere publikum og behandle dispensasjonssøknader.

Dersom grunneiere ønsker å utføre skjøtselstiltak som er i tråd med denne forvaltningsplanen, skal det meldes til Fylkesmannen i Buskerud, Miljøvernavdelinga før tiltak utføres.

Dersom grunneier eller andre ønsker å utføre tiltak som ikke er tillatt i henhold til forskriften, må det søkes Fylkesmannen om dispensasjon fra verneforskriften.

Oppsyn

Statens naturoppsyn (SNO) har ansvar for oppsyn med verneområdene. SNO sine viktigste oppgaver er:

- å ta hånd om nasjonale miljøoppgaver
- kontroll i forhold til lover, forskrifter og annet regelverk
- å forebygge miljøkriminalitet
- rettleiding og informasjon
- praktiske skjøtselfoppgaver av ulik art
- registrering og dokumentasjon

Økonomi

Fylkesmannen i Buskerud er forvaltningsmyndighet og tar det økonomiske ansvaret for skjøtselstiltak som utføres for å fremme verneformålet i reservatet.

I landskapsvernområdet er det imidlertid annerledes ettersom de fleste tiltak der vil ha sammenheng med grunneiers ordinære bruk av landbruksarealene. Normalt vil derfor Fylkesmannen ikke dekke skjøtselfkostnader i landskapsvernområdet.

Ansvaret for skjøtsel av de mange kulturminnene i verneområdene vil tilligge grunneier, Fylkeskommunen og Fylkesmannen. Fordeling av kostnader med denne type skjøtsel må avklares i hvert enkelt tilfelle.

Kostnader og gjennomføring

Tiltakene i denne forvaltningsplanen for Gjellebekkmyrene/Tranby må samordnes i forhold til tiltak i andre verneområder og innarbeides i de årlige forvaltningsbudsjettene. Det er her ikke tatt inn konsekvenser av evt. endringer i fredningsbestemmelsene. Tiltakene er gjengitt i prioritert rekkefølge.

Tabell 3. Tabellen viser en prioritert liste over forvaltningstiltak som bør utføres i reservatet de neste årene. LVO = landskapsvernområdet.

Sone	Tiltak	Kostnad (kr)	Utføres når
3	Lage terskler i grøftet sumpskog.	225 000	2009
1,3	Utarbeide overvåkingssystem for grunnvannshøyder i myr- og sumpområdene.	20 000	2010
1,2,3,5	Rydding av kratt og trær på myrflater. Inkluderer fjerning av hogstavfallet.	7 000 pr gang	Annet hvert år
5	Skjøtsel av mariskolokaliteter	2 000	Annet hvert år
alle	Årlig søppelrydding.	7 000	årlig
5	Utbedring og merking av gjerde ved vestre mariskolokalitet.	1 000	2010
LVO	Inndeling av landskapsvernområdet i vegetasjonstyper	8 000	2010
7	Fjerne gamle søppelfyllinger i reservatet	15 000	2011
5	Opparbeide to nye skjøtselssoner for marisko.	10 000	2013
6	Rydding av gran i Gjellebekkhagen	8 000	2013
Alle	Støtte til studier av zoologiske registreringer i reservatet	50 000	2014

Forskriftsendringer

Gjeldende forskrift er fra 1978 og omfatter både reservatet og landskapsvernområdet. I høringsprosessen har det kommet innspill på at det bør utarbeides separate vernebestemmelser. Fylkesmannen har ikke myndighet til å endre en forskrift. Mindre endringer som ikke er i strid med verneformålet kan avgjøres av Direktoratet for naturforvaltning. Større endringer og endringer som strider mot verneformålet, må gjennom en høring og avgjøres ved kongelig resolusjon. Det er klart at en separering av vernebestemmelsene medfører så store endringer at nye verneforskrifter må avgjøres ved kongelig resolusjon. Fylkesmannen har ikke funnet det hensiktsmessig å gjennomføre en prosess med forskriftsendring som en del av forvaltningsplanarbeidet, men arbeidet vil bli igangsatt med det første. Momenter som det er aktuelt å ta opp til vurdering:

- En generell modernisering av oppbygning og paragrafene.
- Bestemmelser for skogsdrift i landskapsvernområdet. Det er ønskelig at det foretas en kartlegging av vegetasjonstypene i landskapsvernområdet slik at forvaltningsmyndigheten har en støtte for hvilke avvirknings- og foryngelsestiltak som kan tillates. Generelt bør skogeierne oppfordres til å tynne skogen, mens flatehogster bør unngås. Der det allerede er ensaldrede plantefelt i hogstklasse 4 og 5, bør disse kunne avvirket ved flatehogst. Det bør utformes retningslinjer for hogst nær kulturminner.
- Bestemmelsene for jordbruksdrift. Beitene på Griserud har spesielle kvaliteter som best kan sikres ved det ikke sprøytes eller gjødsles.

- Forvaltning av kantsoner i reservatet. En del av reservatet utgjør kantsone mot dyrket mark. Skog som henger utover jordene må kunne hogges. For at ikke skogen skal vokse innover jordene, bør et belte på 2 m tillates forvaltet av grunneieren
- Avgrensning. Bør verneområdet utvides? Er det arealer som i dag er landskapsvernomåde som burde vært reservat, og visa versa?
- Bestemmelser om grad av tilrettelegging for friluftsliv. Bl.a. bør det vurderes om det er greit å gjennomføre idrettsarrangementer i reservatet.

6 Litteratur

Artsdatabanken 2006. Nasjonal rødliste for truede arter i Norge 416 s

Blytt, M.N. 1828. Botaniske Optegnelser paa en Reise i Sommeren 1826. Magazin for Naturvidenskaberne 9: 241-283

Blytt, M.N. 1861. Norges Flora. 1ste Deel. Christiania. 386s.

Bratli, H.& Stabbetorp, O.E. 2008 Undersøkelse av vegetasjon og forekomst av myrflangre på Haugerudmyra i Lier kommune. NINA rapport 397. 34 s.

Dalland, Ø. 1968. Naturvern-inventering i Asker, Bærum og Lier kommuner. Oppdragsrapport til Asker, Bærum og Lier kommuner og Kommunal- og Arbeidsdept., Administrasjonen for friluftsliv og naturvern.

Dervo, L. 1992. Rapport fra gjennomføringen av skjøtselstiltak i Gjellebekkmyrene naturreservat. Sommer 1992. Notat til Fylkesmannen i Buskerud - Miljøvernavdelingen, datert 24.08.92. 2 s.

Dervo, L. 1994. Skjøtselstiltak i Gjellebekkmyrene naturreservat. Fylkesmannen i Buskerud Miljøvernavdelingen rapport 6-1994: 1-16

Direktoratet for Naturforvaltning 1994. Vern og forvaltning av naturvernområder. DN-håndbok 7.

Fremstad, E. & Elven, R. 1997. Fremmede planter i Norge. De store Fallopia-artene. Blyttia 55: 3- 14

Fylkesmannen i Buskerud 1982. Utkast til verneplan for edellauvskog i Buskerud fylke. Drammen. 44s.

Hennum, S. 1982. Gjellebekkmyrene naturreservat og Tranby landskapsvernområde. Rapport 1982. Datert 6.12.1982. Skogbr.etaten i Lier, Drammen og N. Eiker. 2 s.

Jacobsen, J.W. 2000 Gjellebekk skysstasjon. Bevar' Oss Vel 2-2000: 13-14

Korsmo, H. 1974. Naturvernrådets landsplan for edelløvkogsreservater i Norge. Bd. II Buskerud, Vestfold og Telemark. NLH-Ås. 138s.

Larsson, J.Y. & S.M.Søgnen. 2003. Vegetasjon i norsk skog – vekstvilkår og skogforvaltning. Lanbruksforlaget, Oslo, 82-89.

Moen, A. 1970. Fredning av myrer i Gjellebekk - Tranby-området i Lier kommune. DKNVS Museet. Rapport til Statens Naturvernråd og Kommunal- og Arbeidsdept. 12s. + 3 fig.

Moen, A. 1985. Rikmyr i Norge. Blyttia 43: 135-144

Naturvernforbundet i Lier 1992. Skjøtsel av Gjellebekk naturreservat. Brev til Fylkesmannens Miljøvernadv. 28.1.1992

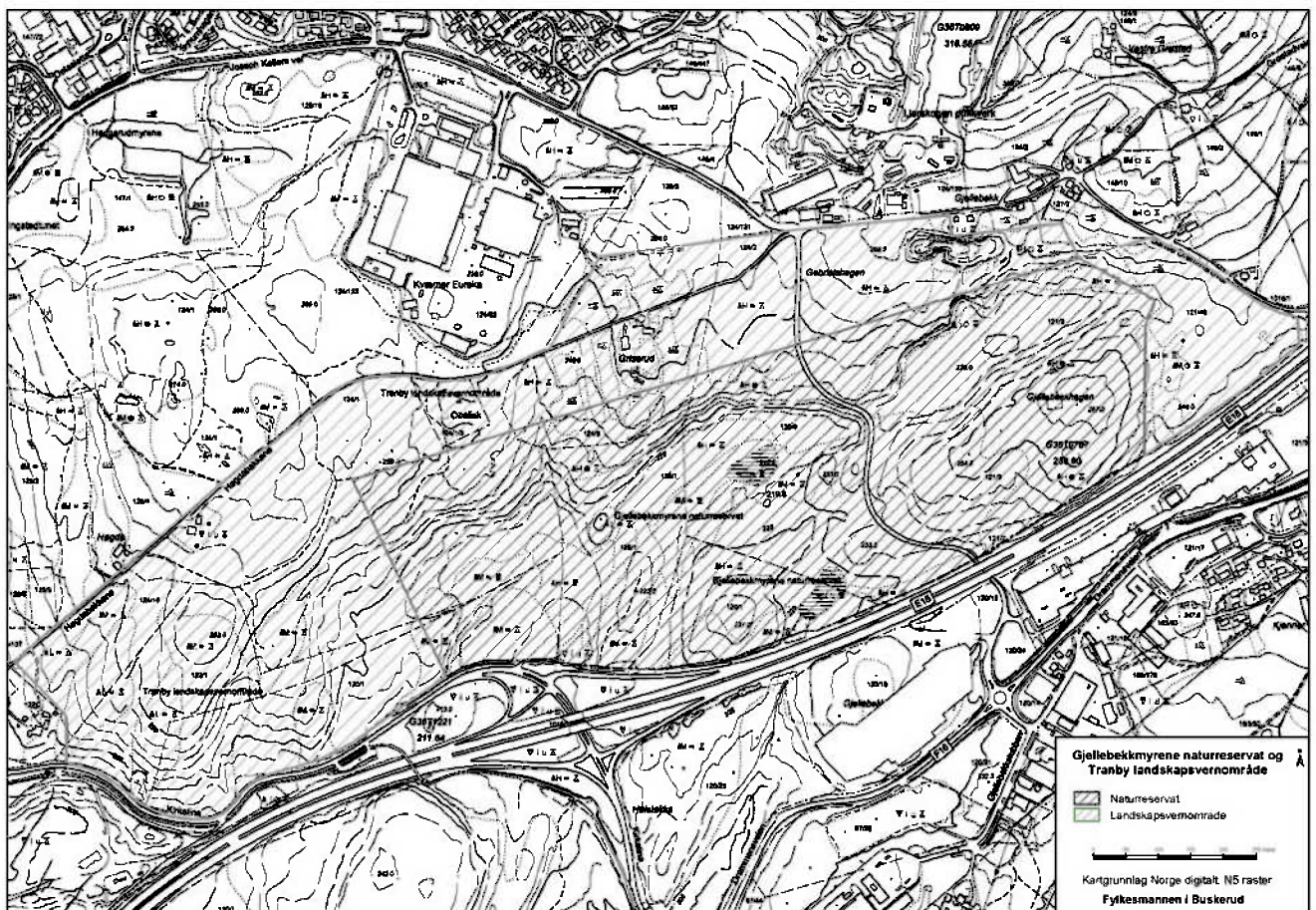
Rasch-Engh, R. udat. Posteringen ved Hjellevbekk - 1716. Notat 7s. [Notat fra tidl. fylkeskonservator i Buskerud Rolf Rasch-Engh som finnes hos fylkesmannen i Buskerud]

Rusten, B. 1994. Fra Drammensfjorden til Finnemarka. Drammens og Oplands Turistforenings Årbok 1994: 94-99

Schmidt, Frederik 1966-69. Provst Frederik Schmidts dagbøger. Bd. 1-2. Utg. v. Ole Jacobsen og Johanne Brandt-Nielsen. GEC Gads forlag, København. 463 + 553 s.

7 Vedlegg

7.1 Vernekart over Gjellebekk naturreservat og Tranby landskapsvernområde

7.2 Eksisterende fredningsbestemmelser

Forskrift om vern som landskapsvernområde og naturreservat, Gjellebekkmyrene naturreservat, Tranby landskapsvernområde, Lier kommune, Buskerud.

Fastsatt ved kgl.res. av 30. juni 1978. Fremmet av Miljøverndepartementet.

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr. 63 § 8 jfr. § 10, er Gjellebekkmyrene med tilgrensende skog, deler av gnr./bnr. 120/1, 4, 120/6, 121/3, 5, 7, 121/6, 124/1, 124/3-5, 124/6, 126/1 og 126/3 i Lier kommune, Buskerud fylke, ved kgl.res. av 30. juni 1978 fredet som naturreservat. Det fredede arealet er ca. 460 dekar.

I medhold av samme lovs § 5, jfr. § 6, er Høgdasletta. Høgda og Gabrielshagen med tilgrensende områder, deler av gnr./bnr. 120/1,4, 121/3, 5, 7, 121/6, 122/1, 122/7, 124/3, og 5, 124/6, 126/3, 126/4 i Lier kommune, Buskerud fylke, ved kgl.res. av 30. juni 1978 vernet som landskapsvernområde under navnet Tranby landskapsvernområde. Det vernede arealer er ca. 440 dekar.

II

Naturreservatet har følgende grense:

Grensa tar sitt utgangspunkt i pkt. 1 på kart i målestokk 1:5.000, datert Miljøverndepartementet april 1978, og går videre i rette linjer gjennom knekkpunktene 2 og 3, derifra lands grensa for vegsystemet til Drammen/Tranby til pkt. 4, og derifra gjennom knekkpunktene 5 og 6 tilbake til pkt. 1.

Landskapsvernområdet har følgende grense:

Grensa tar sitt utgangspunkt i pkt. 7 på ovennevnte kart, går videre langs sørsida av Gml. Drammensveg til pkt. 8, derifra til pkt. 9 og videre sydvestover langs grense for vegsystemet til Drammen/Tranby til pkt. 10, deretter gjennom knekkpunktene 11 og 12. Videre går grensa nordøstover langs grense for reguleringsplan stadfestet 1. august 1972, gjennom knekkpunktene 13, 14, 15, 16, 17, 18 og 6 tilbake til pkt. 7.

Pkt. 1: punkt med koordinater X = 201990 og Y = 23275.

Pkt. 2: punkt med koordinater X = 201970 og Y = 23290.

Pkt. 3: punkt i veggrense, med koordinater X = 201750 og Y = 23290.

Pkt. 4: punkt i veggrense, med koordinater X = 201450 og Y = 24390.

Pkt. 5: punkt med koordinater X = 201750 og Y = 24520.

Pkt. 6: punkt med koordinater X = 202060 og Y = 23400.

Pkt. 7: punkt i markslagsgrense ved veg, med koordinater X = 202090 og Y = 23270.

Pkt. 8: punkt i eiendomsgrense, med koordinater X = 201960 og Y = 23050.

Pkt. 9: punkt i grense for E 18, med koordinater X = 201915 og Y = 23050.

Pkt. 10: punkt med koordinater X = 201330 og Y = 24970.

Pkt. 11: punkt med koordinater X = 201400 og Y = 24970.

Pkt. 12: punkt i grense for reguleringsplan stadfestet 1. august 1072, med koordinater X = 201480 og Y = 25060.

Pkt. 13: punkt mrd koordinater X = 201945 og Y = 24215.

Pkt. 14: punkt i veggrense, med koordinater X = 202090 og Y = 24130.

Pkt. 15: punkt med koordinater X = 202115 og Y = 23825.

Pkt. 16: punkt i markslagsgrense, med koordinater X = 202135 og Y = 23585.

Pkt. 17: punkt i kant av strinbrudd, med koordinater X = 202105 og Y = 23585.

Pkt. 18: punkt i markslagsgrense, med koordinater X = 202115 og Y = 23410.

Kartet i målestokk 1:5.000, datert Miljøverndepartementet april 1978, oppbevares i Lier kommune, hos fylkesmannen i Buskerud, ved Buskerud fylkesskogkontor og i Miljøverndepartementet. De nøyaktige grensene skal avmerkes i marka.

III

Formålet med naturreservatet er å bevare kalkmyrene og deres vegetasjon, som er av stor vitenskapelig og pedagogisk verdi.

Formålet med landskapsvernområdet er å bevare et egenartet kulturlandskap som inneholder flere for distriktet karakteristiske vegetasjonstyper, har en interessant fauna og flere kulturminner.

VI

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse unntatt det som følger av fri ferdsel.

Nye plantearter må ikke innføres.

Unntatt fra dette punkt er sanking av bær og sopp og tiltak i medhold av pkt. VI og pkt. VII.

2. Alle inngrep som endrer eller innvirker på de naturlige vekstvilkår er forbudt, herunder gjødning, drenering, bruk av kjemiske bekjempningsmidler, utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, uttak av masse, bygging av vegger, framføring av luftledninger, jordkabler eller kloakkledninger, henleggelse av avfall samt oppføring av anlegg eller bebyggelse.

V

For landskapsvernområdet gjelder følgende bestemmelser:

1. Skogbevokste arealer opprettholdes og drives som skogbruk med den treslagssammensetning som er naturlig på stedet. Hogst skal foregå slik at landskapets karakter ikke blir vesentlig endret. Hogstplaner skal godkjennes av forvaltningsmyndigheten.

Bemerkelsesverdige og dekorative trær beholdes utover regulær hogstmoden alder. Døde og hule stammer som er av verdi for fuglelivet skal ikke fjernes. Kjemiske bekjempningsmidler og kunstgjødsel må ikke anvendes i skogområdene. Deponering av avfall er forbudt.

2. Våtlendte partier og myrer må ikke dreneres. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til drenering av tidligere dyrka mark.

3. Planer om endrede bruksformer, herunder massetak, som kan innvirke vesentlig på områdets egenart, skal forelegges forvaltningsmyndigheten til godkjenning. Vanlig jordbruksdrift er tillatt.

4. Utenom nåværende bebyggelse kan det bare oppføres bygninger tilknyttet jordbruket.

5. Planer om nybygg, anlegg, herunder skogsveger og abdre veganlegg eller innretninger kan ikke settes i verk uten godkjenning fra Miljøverndepartementet.

VI

Forvaltningsmyndigheten kan gi nærmere retningslinjer for skogsdriften i landskapsvernområdet og den skjøtsel som er nødvendig for å oppfylle formålet med naturreservatet og landskapsvernområdet. Retningslinjene skal godkjennes av Miljøverndepartementet. Skjøtselen skal utføres av forvaltningsmyndigheten eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer.

VII

Departementet kan gjøre unntak fra bestemmelsene for naturreservatet og landskapsvernområdet for vitenskapelige undersøkelser og arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning eller i spesielle tilfelle dersom det ikke strider mot formålet med fredningen.

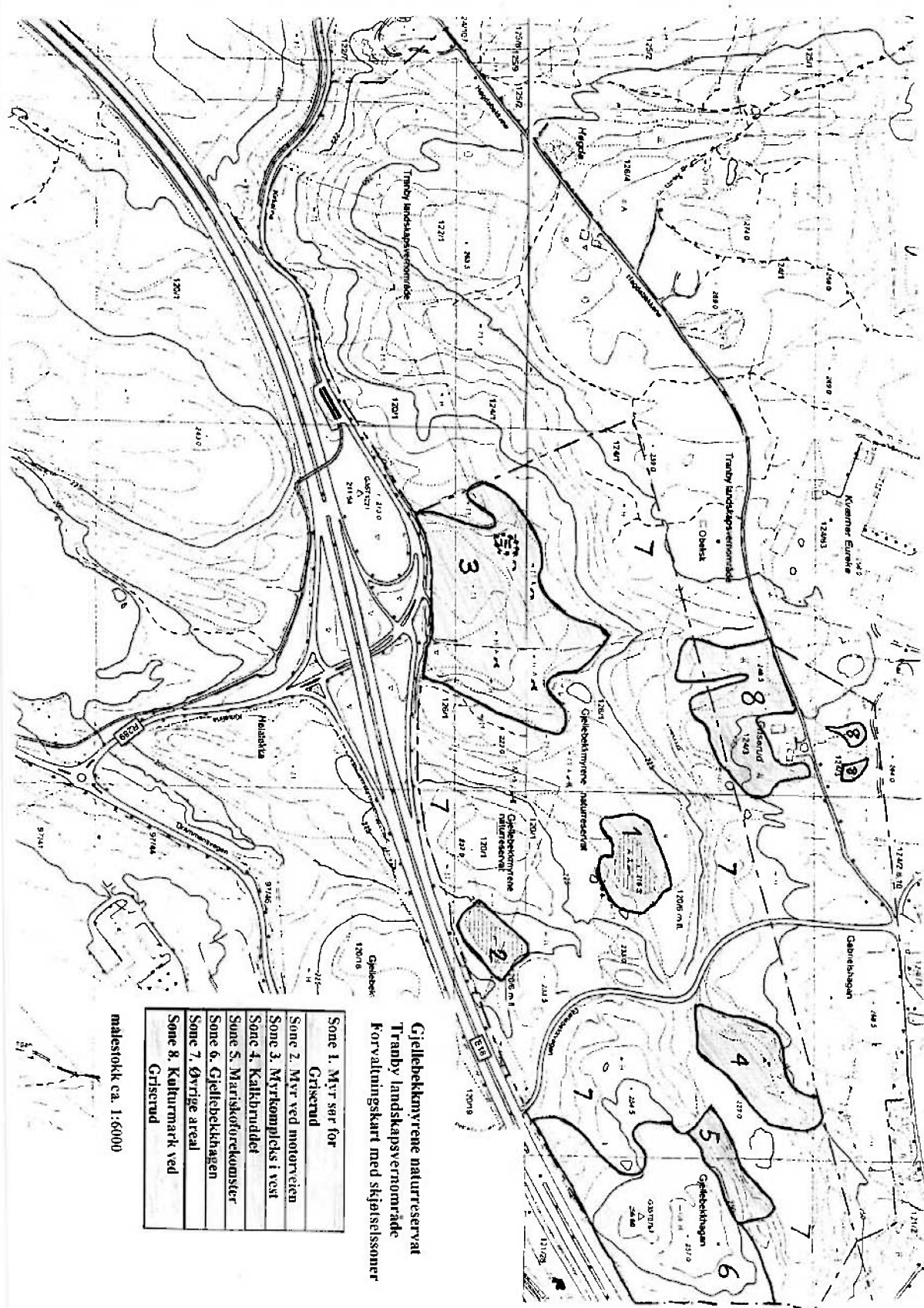
VIII

Forvaltningen av bestemmelsene for naturreservatet og landskapsvernområdet tillegges Buskerud fylkesskogkontor.

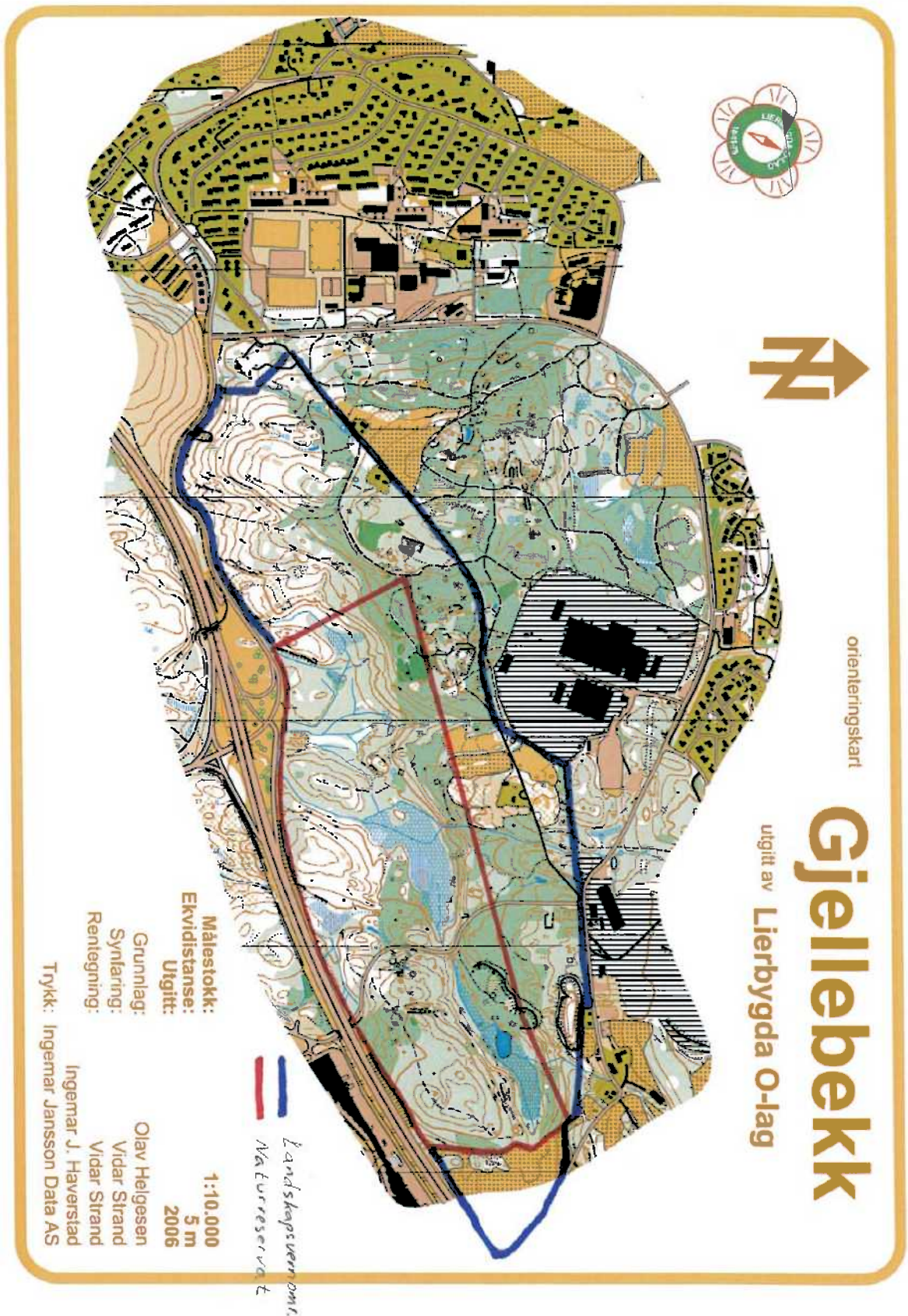
IX

Den myndighet Kongen har etter § 6 om skjøtsel, etter § 21 til merking av fredninger m.v., etter § 22 om regulering av ferdsel og etter § 23 til å gjøre unntak fra vernebestemmelser, overføres til Miljøverndepartementet.

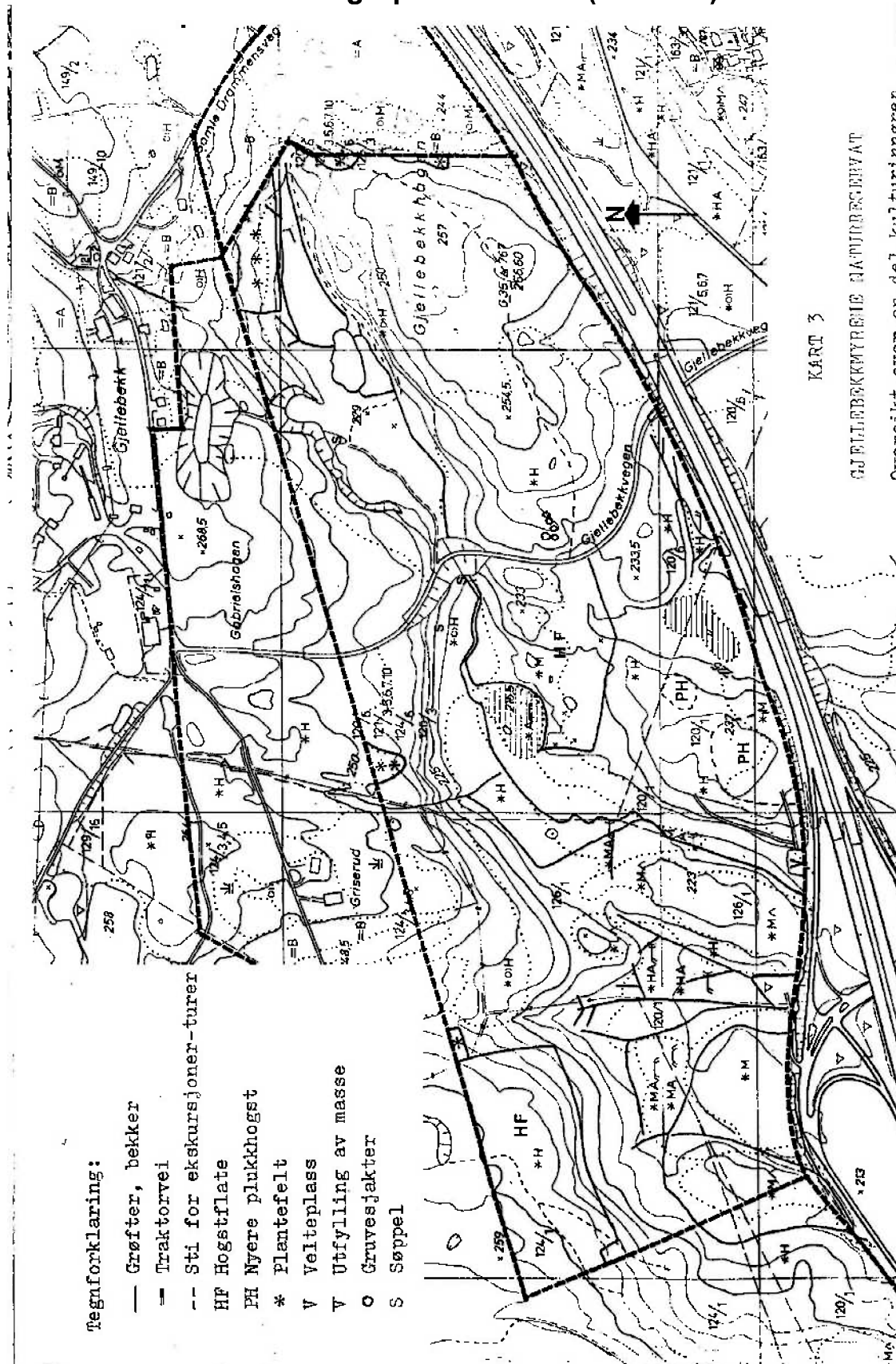
7.3 Temakart- skjøtselssoner i reservatet

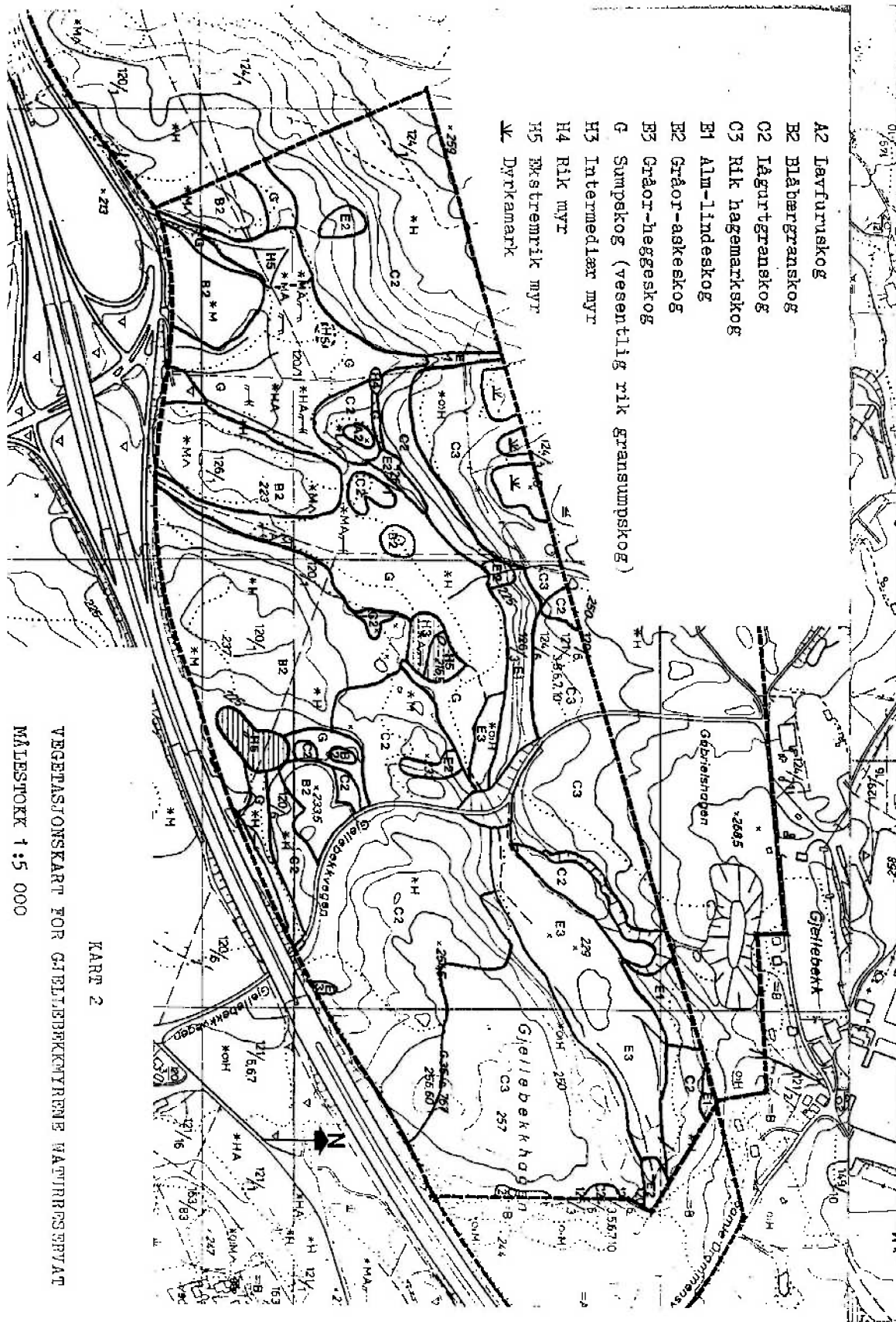
7.4 Temakart stier/løyper i reservat og landskapsvernområdet

7.5 Temakart -kulturinngrep i reservatet (fra 1980)

7.6 Temakart -vegetasjonstyper i reservat (fra 1980)

7.7 Artsoversikter -Karplanter og sopper

Observasjoner og innsamlinger bygger på Moen 1970, Dervo 1994 og meddelelser fra cand. mag. Finn Wischmann. Forøvrig er det utført feltarbeid i 2000. Merket med * er arter som er observert i 2000.

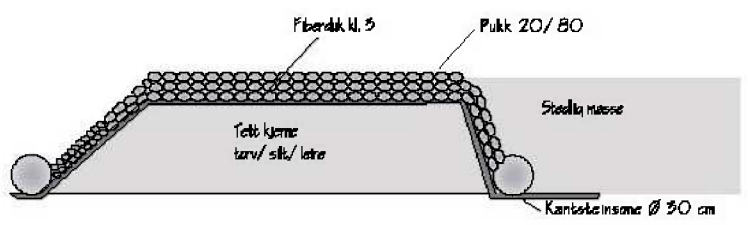
KARPLANTER

*Stri kråkefot	*Kjempepirekne	*Hegg	*Hundekjeks
*Skogjamne	*Akeleie	*Villmorell	*Sanikkel
*Lusegras	*Tyrihjel	*Fløyelsmarikåpe	*Karve
*Åkersnelle	*Blåveis	*Mjødurt	*Gjeldkarve
*Skavgras	*Hvitveis	*Markjordbær	*Skvallerkål
*Myrsnelle	*Vårkål	*Moskusjordbær	*Sløke
*Skogsnelle	*Grøftesoleie	*Myrhatt	*Sibirbjønnekjeks
	*Engsoleie	*Tepperot	
	*Krypssoleie	*Tysk mure	*Blåbær
	*Nyresoleie	*Flekkmure	*Tyttebær
	(samleart)	*Sølvure	*Blokkebær
*Myrtelg	*Ballblom	*Enghumleblom	*Hvitbladlyng
Vasstelg	*Trollbær	*Kratthumleblom	*Tranebær
*Ormetelg		*Kjøtttype	*Røsslyng
*Geittelg	*Gul nøkkerose		
*Skogburkne		*Fuglevikke	*Krekling
*Fugletelg	*Sandarve	*Gjerdevikke	
*Hengeving	*Tunsmåarve	*Knollerteknapp	*Legevintergrønn
*Skjørlok	*Vanlig arve	*Vårearteknapp	*Klokkevintergrønn
*Grønnburkne	*Storarve	*Gulflatbelg	*Nikkevintergrønn
*Sisselrot	*Skogstjerneblom	*Lakrismjelt	
*Taggbregne	*Grasstjerneblom	*Rundbelg	*Maria nøkleblom
*Einstape	*Vassarve	*Tiriltunge	*Gulldusk
*Strutseving	*Maurarve	*Alsikekløver	*Fredløs
	*Engnellik	*Rødkløver	*Skogstjerne
	*Hvit jonsokblom	*Skogkløver	
*Einer	*Engsmelle	*Hvitkløver	*Bukkeblad
*Gran	*Småsmelle	*Hvit steinkløver	
*Furu	*Engtjæreblom		*Myrmaure
*Bjørk		*Gaukesyre	*Sumpmaure
*Hengebjørk	*Vinterkarse		*Hvitmaure
*Svartor	*Gjetertaske	*Skogstorkenebb	*Stormaure
*Gråor	*Bergskrinneblom	*Stankstorkenebb	*Gulmaure
*Ask	*Vårskrinneblom		*Myske
*Lønn	*Tåmurt	*Vill-lin	
*Osp	*Bekkekarse		*Strandvindell
*Svartvier	*Engkarse	*Storblåfjær	
*Grønnvier	*Tannrot		*Forvalurt
*Selje	*Pengeurt	*Veivortemelk	
*Hassel		*Åkervortemelk	
*Alm	*Svaleurt		*Åkermynnte
*Rogn	*Jordrøyk		*Bakkemynnte
*Trollhegg		*Springfrø	*Kransmynnte
*Tysbast	*Rundsoldogg		*Blåkoll
*Syrin	*Smalsoldogg	*Firkantperikum	*Jonsokkoll
*Leddved		*Prikkperikum	*Kvassdå
*Krossved			*Bakketimian
*Rødhyll	*Bitter bergknapp	*Stor myrfiol	*Skogsvinerot
	*Hvit bergknapp	*Skogfiol	
	*Småbergknapp	*Kratffiol	*Mørk kongsllys
	*Høstbergknapp	*Åkerstemorsblom	*Skjellrot
*Stornesle			*Bekkeveronika
*Engsyre	*Maigull	*Geitrams	*Tveskjeggveronika
*Småsyre	*Rips	*Kratmjølke	*Legeveronika
*Høymol			*Småmarinjelle
*Vasshøymol			

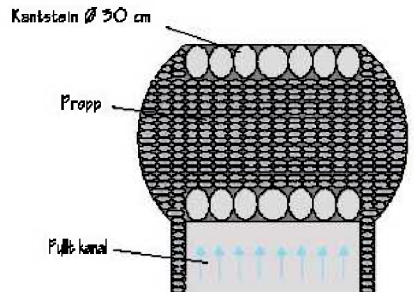
*Stormarimjelle	*Sumphaukeskjegg	*Hundegras	Grankorallsopp
*Småengkall	*Fagerknoppurt	*Strandrør	
*Myrklegg	*Engknoppurt	*Kveke	Ospeskrubb
*Kjerteløyentrøst	*Myrtistel	*Hundekveke	Brunskrubb
*Slyngsøtvier	*Hvitbladtistel	*Sølvbunke	Steinsopp
*Linnea	*Åkertistel	*Smyle	Fløyelsrørsopp
*Tettegras	*Krusetistel	*Hjertegras	Vanlig sleipsopp
*Groblad	*Haremat	Myskegras	
*Dunkjempe	*Stivdylle	*Marigras	Kjeglevokssopp
*Smalkjempe	*Skogsalat	*Tunrapp	Honningvokssopp
*Blåklukke	*Beitesveve	*Fjellrapp	Liten mønjevokssopp
*Fagerklokke	*Hårsveve	*Markrapp	Mønjevokssopp
*Nesleklokke	*Kvastsveve	*Lundrapp	Grønn vokssopp
*Ugrasklokke	*Skogsveve	*Flatrapp	Gul vokssopp
*Storklokke		Myrrapp	Vårtraktsopp
*Blåknapp	*Myrsaulauk	*Storrapp	Sommertraktsopp
*Rødknapp		Kjempesvingel	Klubbetraktsopp
*Bjønnskjegg	*Firblad	*Engsvingel	Blek flathatt
*Sveltull		*Rødsvingel	Vanlig lakssopp
*Småsivaks	*Liljekonvall	*Sauesvingel	Kantblodhette
*Skogsivaks	*Kranskonvall		Reddikhette
*Breiull		<u>SOPP</u>	Stankmusserong
*Duskull	*Vanlig tjønnaks		Reddikmusserong
*Bråtestarr		Gullgaffel	
*Fingerstarr	*Vanlig andemat		Rød fluesopp
*Harestarr		Viftelærsopp	Brun fluesopp
*Gulstarr	*Skogmarihånd	Skorpelærsopp	Rødnende fluesopp
*Grønnstarr	*Flekkmarihånd	Barksprengersopp	Brun ringløs
*Bleikstarr	*Engmarihånd	Tannsopp	fluesopp
*Hårstarr	Smalmarihånd		
*Trådstarr	*Brudespore	Tobakksbroddsopp	Rødbelteslørsopp
*Flaskestarr	*Myrflangre		Mørkbrun slørsopp
*Nebbstarr	*Rødfangre		Mørkfiolett slørsopp
*Slåtestarr	*Breiflangre	Rødrandkjuke	Rimsopp
*ssp Stolpestarr	*Stortveblad	Knuskkjuke	
*Dystarr	Korallrot	Knivkjuke	Stubbeskjellsopp
*Kornstarr	Knottblom	Fiolkjuke	Mørk orebrunnhatt
*Slirestarr	*Flueblom	Skorpekjuke (på	Hvit sprøssopp
*Skogstarr	*Marisko	bjørk)	
*Veikstarr		Hasselkjuke	
Nubbestarr	*Ryllsiv		Mandelkremle
*Slakkstarr	*Knappsiv	Seljekjuke	Gulrød kremle
*Langstarr	*Hårfrytle	Ildkjuke	Mild gulkremle
*Taglstarr	*Myrfrytle	Putekjuke	Neslekremle
*Tuestarr	*Engfrytle	Brun ospekjuke	Lillariske
Stautstarr		Vedmusling	Torvmoseriske
*Bunkestarr	*Takrør		Mørk kokosriske
*Gullris	*Blåtopp	Flatkjuke (på bjørk)	Granmatriske
*Burot	*Engkvein		Svartriske
*Bakkestjerne	*Hundekvein	Fåresopp	Hulriske
*Kattefot	*Finnskjegg	Franskbrødsopp	Svovelriske
*Balderbrå	*Gulaks	Blek piggsopp	
*Ryllik	*Knegras	Rødgul piggsopp	Hvit riskesnylter
*Nyseryllik	*Vassrørkvein		Rørsoppsnylter
*Hestehov	*Skogrørkvein	Skjellpiggsopp	Symrebeger
*Prestekrage	*Snerprørkvein		Hjelmorkel
*Gul gåseblom	*Bergørkvein	Kantarell	
*Geitskjegg	*Timotei	Lumsk korallsopp	Ulvemelk

7.8 Planskisser for tetting av grøfter

Skisse propp, tverrsnitt

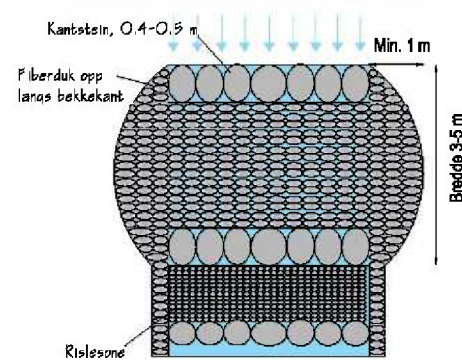

Skisse propp, ovenfra

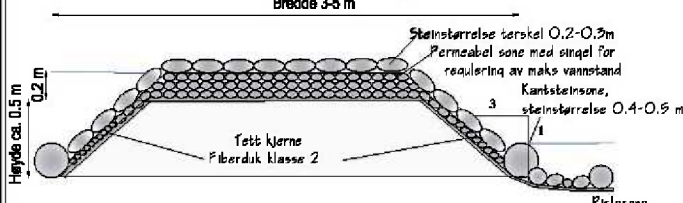

	Tegnet av:	Prosjekt nr.:	
	TSS	17.00.00	Frogneløstun
	EGOFAC AS	17.00.00	17.00.00
4040 Bredde 170 800000 www.egofac.no			

Skisse steinterskel, ovenfra

Skisse steinterskel, tverrsnitt

	Tegnet av:	Prosjekt nr.:	
	TSS	17.00.00	Frogneløstun
	NATUNFORVALTEREN AS	17.00.00	17.00.00
4040 Bredde 170 800000 www.natunforvalteren.no			

7.9 Sammendrag av høringsuttaleser

Lier kommune

Lier kommune ser utarbeidelse av forvaltningsplan som prisverdig, og håper at fylkesmannen følger opp med nødvendige tiltak. Det stilles spørsmål ved om det ikke hadde vært mer hensiktsmessig med separate planer for naturreservatet og landskapsvernområdet.

Friluftsliv

Kommunen påpeker at det i liten grad er drøftet hvilken bruk av området som ønskes, særlig når det gjelder friluftsliv. Dette bør klargjøres før man tar stilling til for eksempel bilkjøring, søppeltømming, skilting av stier og veier i området og tiltak for å styre ferdselen. Kommunen mener skiltingen burde vært bedre.

Forsøpling / ferdsel

Forsøpling av området er et problem, og kommunen foreslår at midler avsatt til dette tiltaket økes. Mulighetene for bom i Høgdavegen kan vurderes i samråd med beboerne, denne må stå åpen om vinteren på grunn av brøyting. Behovet for en egen utfartsparkering bør vurderes.

Skjøtsel

Det er behov for restaurering av myrområder, men kommunen tror det vil være tilstrekkelig med en gjenfylling av grøftenes utløp, dette vil være enklere, billigere og sette mindre spor. Dersom en full gjenfylling velges, bør områder med mye ferdsel prioriteres.

Skogsdrift i landskapsvernområdet

Det bør i planarbeidet legges vekt på å oppnå bedre samsvar og forståelse mellom fylkesmannen og de lokale grunneierne m.h.t. skogsdrift. Hvis vernebestemmelsene endres fra ”oppretholdelse av landskapets karakter” til ”oppretholdelse av dagens skogbilde”, vil dette gi betydelige innskrenkninger på hogstmulighetene. Det påpekes at lukkede hogster ikke vil bidra til å opprettholde dagens skogbilde, men at grana trolig vil etablere seg og på sikt overta. For å beholde lauvskogen, burde man derfor heller oppfordre til åpne hogster.

Lier kommune etterspør en klarere beskrivelse av ansvarsfordelingen mellom fylkesmannen og kommunen.

Buskerud fylkeskommune

Det blir vist til forekomsten av kulturminner i området, og det foreslås at oppsynet, i tillegg til å drive naturoppsyn, bør kunne varsle kulturminnemyndighetene om forhold som berører disse. Med unntak av obeliskene, kan ingen av kulturminnene sies å være truet. Trerøtter kan være et problem for gamle, steinsatte veitraseer, de bør kunne fjernes før de gjør skade.

Fylkesmannen i Buskerud, landbruksavdelingen

Landbruksavdelingen er kritisk til å legge ytterligere føringer på driften av skogen i dette området, og de mener eksisterende bestemmelse er tilstrekkelig. De mener det er urimelig at kun lukkede hogster skal være tillatt, men foreslår at bestemmelsene eventuelt kan endres til ”Hogst skal foregå slik at landskapets karakter ikke blir vesentlig endret, jfr. standardene i Levende skog”. De spør om beitedyr vil kunne redusere problemet med gjengroing av myrene, framfor at det brukes ressurser på rydding.

Buskerud Bondelag

Anbefaler at det utarbeides separate vernebestemmelser og forvaltningsplaner for de to verneområdene. Bondelaget tar sterk avstand fra ytterligere rådighetsinnskrenkninger av skogsdriften i landskapsvernområdet. De mener det ikke er hjemmel for dette, og at det vil være erstatningspliktig. De foreslår at en setning i vernebestemmelsenes pkt. V 1 går ut, ”Hogst skal foregå slik at landskapets karakter ikke blir vesentlig endret”.

Bondelaget er ellers positive til at skoleungdom er med på søppelrydding, og ser gjerne at dette kombineres med miljøundervisning. Eventuelle ferdselsreguleringer må skje i nær dialog med berørte grunneiere.

Lier Skogeierlag

Skogeierlaget har klar forståelse for sikring av nasjonale verdier. De mener imidlertid at nødvendige bidrag til verneverdien fra eierne, med bl.a. beite og hogst, neppe ble vektlagt i tilstrekkelig grad da området ble vernet. Etter skogeierlagets mening ville verneverdien ha blitt opprettholdt med mildere vernebestemmelser, og det ville spart vernemyndighetene for utgifter til skjøtsel. Skogeierlaget antar det vil være tjenlig å justere vernebestemmelsene, og de nevner muligheten for skjøtelsavtaler med godtgjørelse til skogeier.

Hennummarka vel

ønsker en sterkere oppfølging av virksomheten nær verneområdet, særlig knyttet til sigevann inn i verneområdet og forsøpling. De ønsker at det tas prøver av sigevannet, og de spør om hvorvidt slike bedrifter kan være forenlig som nabo til et naturreservat. Problemer knyttet til Lierskogen Pukkverk bør bli avklart innen neste konsesjonsbehandling (2003).

Universitetet i Oslo

Forvaltningsplanen har vært gjennomgått av fagspesialister innen geologi og zoologi, og de har noen mindre merknader til beskrivelsen av de geologiske forholdene. De støtter anbefalingen i forvaltningsplanen om at det bør gjøres en skikkelig zoologisk inventering i området, og de kan om ønskelig bidra i dette arbeidet.

7.10 Fylkesmannens kommentarer til høringsinnspill

GENERELT

Det blir i noen uttalelser foreslått at det utarbeides separate vernebestemmelser og forvaltningsplaner for naturreservatet og landskapsvernområdet. Fylkesmannen er enig i at separate forskrifter ville være mer ryddig enn dagens felles forskrift, og vil ta initiativ til en forskriftsendring. Fylkesmannen mener likevel at dagens forskrift er tilstrekkelig tydelig på forskjellene i forvaltningen. Når det gjelder forvaltningsplan, er det en fordel å se på det vernede området som en helhet, særlig fordi totalarealet er så lite. Forvaltningen vil nødvendigvis bli ganske ulik i reservatet og landskapsvernområdet, men dette mener Fylkesmannen forvaltningsplanen får fram på en ryddig måte.

FRILUFTSLIV

Lier kommune etterlyser en vurdering og tydeliggjøring av hvilken bruk som er ønsket fra Fylkesmannens side når det gjelder friluftsliv og undervisning.

Friluftsliv er viktig for å skape holdninger og forståelse for naturvern, men forvaltningen må bygge på prinsippet om at området og naturverdiene skal oppleves, men ikke forbrukes. Gjellebekkmyrene og Tranby verneområder er lett tilgjengelig, det er gjort en del tilrettelegginger for friluftsliv, og lokalbefolkningen bruker området forholdsvis mye. Dette mener Fylkesmannen er positivt. Når det gjelder ønsket bruk og grad av tilrettelegging, er det imidlertid stor forskjell på naturreservatet og landskapsvernområdet. Naturreservatet har sjeldne og sårbare arter, og Fylkesmannen ønsker ikke der sterk tilrettelegging for friluftsliv. Dersom ferdselen blir en trussel mot verneverdiene, må det vurderes en kanalisering av ferdselen, eller eventuelt en innskjerping av vernereglene. Fylkesmannen mener foreløpig at dette ikke er aktuelt. Landskapsvernområdet har mer robust natur og vegetasjon, og ikke de samme sårbare planteartene. Det er her det meste av tilretteleggingen finnes, og etter Fylkesmannens oppfatning bør friluftslivet i området kanaliseres hit. De stiene og turveiene som finnes anses tilstrekkelig.

Undervisning. I den grad naturen tåler dette, er Fylkesmannen positiv til slik bruk. Tranby landskapsvernområde er velegnet på grunn av skogstien og fordi naturen tåler en del slitasje. I reservatet bør man være mer forsiktig med større undervisningsopplegg.

Informasjon. Det er utarbeidet informasjonsplakat for verneområdene, og den er høsten 2009 oppsatt flere steder i både reservatet og landskapsvernområdet. Flere steder står små metallskilt som opplyser om at det er et verneområde. Brosjyre finnes, men det er lite igjen av opplaget. I stedet for å lage ny brosjyre, vil Fylkesmannen legge ut plakatteksten på sin hjemmeside. Fylkesmannen anser det ikke ønskelig å ”markedsføre” de sårbare planteforekomstene med skilt og merking ved stiene.

Det kan være behov for å begrense **adkomsten** fra gamle Drammensvei / Høgdabakkene og inn i verneområdet. Lier kommune nevner muligheten for bom i Høgdavegen. Fylkesmannen mener dette bør vurderes dersom problemene øker. Det vil i så fall bli avklart med grunneiere på forhånd. Foreløpig mener Fylkesmannen at dagens sperring av avkjøringer og skilt om gjennomkjøring forbudt er tilstrekkelig.

Lier kommune ber om at behovet for en **utfartsparkering** blir vurdert. Det er plass til noen få biler ved Gjellebekkveien inne i reservatet samt både på sørsiden og på nordsiden utenfor verneområdet. Fylkesmannen ser dette som et friluftsområde først og fremst for lokalbefolkningen, og det er heller ikke ønsket å trekke nye, brukergrupper til området. På den bakgrunn trengs det ikke flere parkeringsmuligheter enn det som finnes i dag.

FORSØPLING/FORURENSNING

Lier kommune mener det bør settes av mer midler til søppelrydding. Fylkesmannen er enig i at forsøpling er et stort problem i dette området. Derfor organiserer oppsynet årlig søppelryddingsaksjoner. Forvaltningsplanen vil også legge opp til å fjerne eldre fyllinger.

Det jobbes nå godt og effektivt med å fjerne utslipp til Gjellebekken. Dette skjer i regi av Lier kommune og Fylkesmannen hvor også aktuelle bedrifter er trukket inn. Det er et målepunkt ved sedimentasjonsbassenget ved Lierskogen pukkverk, og ett i Gjellebekken ved innløpet til Damtjern. Det tas månedlige prøver.

SKJØTSEL

Høringsuttalelsene støtter skjøtselstiltak for å ta vare på de botaniske verdiene på myrene. Retningslinjene fra Direktoratet for naturforvaltning for forvaltning av verneområder sier at skjøtsel kan iverksettes der det er nødvendig for å ta vare på verneverdiene. Skjøtsel bør prioriteres i områder med rødlistearter som kan forsvinne fra området om ikke skjøtsel blir igangsatt, og i områder med nasjonalt trua eller sårbare naturtyper. Begge disse kriteriene er tilstede i Gjellebekkmyrene.

Lier kommune spør om gjenfyllingen av grøftene kan gjøres enkelt ved å kun fylle igjen utløpet. I etterkant av høringsprosessen har det vært avholdt befaringer med ekspert på grøfteteknikk. Konklusjonen er at det bør anlegges propper i grøftene. Fylkesmannens landbruksavdeling spør om beiting vil kunne erstatte ressurskrevende rydding av vegetasjon. Beiting medfører imidlertid også kostnader for Fylkesmannen i form av gjerding og vedlikehold, og erfaringen er at gjerder lett blir oppfattet som utilbørlig stengsel for friluftslivet. De aktuelle myrene i reservatet ligger spredt, og det går stier flere steder. Utgifter til gjerder og vedlikehold samt ulemper for turgåere gjør at Fylkesmannen her mener det er mest aktuelt med manuell rydding.

Fylkeskommunen nevner trerøtter som gjør skade på gamle, steinsatte veitraseer som et mulig problem. Disse trærne kan det søkes om å få fjerne, og tillatelse må normalt kunne påregnes.

Fylkesmannen vil følge opp skjøtelsen i henhold til forvaltningsplanen.

LANDBRUKSDRIFT I LANDSKAPSVERNOMRÅDET

Høringen har avdekket et behov for bedre samarbeid mellom grunneierne og Fylkesmannen som forvaltningsmyndighet. Fylkesmannen har derfor i 2009 tatt initiativ til at granplantefelt kan avvirkes i landskapsvernområdet. På to eiendommer er hogsten gjennomført, og på den tredje vil hogsten skje i vinter.

Planen la opp til en innskjerping på skogsdrift i landskapsvernområdet, og flere av høringsinnspillene har merknader til dette. Som nevnt over vil Fylkesmannen initiere en prosess for å endre forskriften, og der vil hogstbestemmelser være aktuelt tema. Gjeldende forvaltningsplan må bygge på eksisterende forskrift.

Siden planen ble fremmet har vi fått ny skoglov, ny forskrift om bærekraftig skogbruk og revidert Levende skog standard. Dette innebærer at skogsdrift i landskapsvernområdet er underlagt et strengere lovverk enn tidligere. Dette gjelder i forhold til kulturminner, kantsoner, hogst i edellauvskog og lukkede hogstformer. Av hensyn til å hindre at kulturminner blir skadet eller tildekkes med hogstavfall, er det ønskelig at framtidig skogsdrift i stor grad skjer som lukkede hogster. Det er svært gunstig at skogen tynnes ettersom dette kan skape en mer sjiktet skog som igjen gir mulighet for andre slutthogster en foryngelseshogst. Tynningshogst er hogster der inntil 50 % av kubikkmassen tas ut. Slike hogster kan skje uten forutgående søknad/melding. Men av hensyn til ivaretagelse av kulturminner, er det gunstig at grunneier varsler kulturminnemyndigheter. Planlagt slutthogst må fortsatt forhåndsgodkjennes av Fylkesmannen.

Under kulturlandskapet på Griserud gård heter det at *"arealene må ikke gjødsles eller dyrkes opp"*. Oppdyrking krever alltid særskilt tillatelse, og vil neppe kunne godkjennes ut fra gjeldende bestemmelser. I vernebestemmelsene står det at vanlig jordbruksdrift er tillatt. Vanlig jordbruksdrift innbefatter gjødsling, og overnevnte setning må fjernes fra planen. Ved innføring av nye forskrifter bør gjødselsforbud være et tema. Dette fordi ugjødslede kalkrike enger er sjeldne, og har en egenartet flora.

Formålet med Tranby LVO er å bevare et egenartet kulturlandskap som inneholder flere for distriktet karakteristiske vegetasjonstyper, har en interessant fauna og svært mange kulturminner. Landskapsvernområdet er i større grad enn reservatet et bruksområde, både når det gjelder grunneierens bruk og friluftsliv. Fylkesmannen ser det som viktig å ta vare på området som en buffersone som skjermer reservatet.

FORVALTNING OG OPPSYN OG UNDERSØKELSER

Lier kommune etterlyser en klarere ansvarsfordeling mellom Fylkesmannen og kommunen. Fylkesmannen er forvaltningsmyndighet for verneforskriften i de fleste områder vernet etter naturvernloven/naturmangfoldloven. Tiltak som krever tillatelse etter plan- og bygningsloven må behandles etter begge lovverk. Her er det viktig at kommunen og Fylkesmannen koordinerer sin saksbehandling. Lier kommune er aktive med tilrettlegging for friluftsliv, og Fylkesmannen ønsker også her et nært samarbeid med kommunen om stitraseer og skilting

Utvidet oppsyn blir foreslått som tiltak i planen. Siden planen var på høring har oppsynet blitt overført til Statens naturoppsyn. Det er Fylkesmannens inntrykk at oppsynet nå blir tilstrekkelig ivaretatt.

Fylkeskommunen mener oppsynet også bør se etter kulturminnene. Kulturminnene er en del av verneverdiene i landskapsvernområdet, og oppsynsmannen har en forståelse av at oppsyn med disse er en del av jobben.

Kulturminnemyndighetene vil bli varslet om forhold som berører dem.

Det blir uttrykt behov for zoologiske registreringer og overvåking av orkideforekomster.

Det er et sterkt ønske fra Fylkesmannens side å få utført slike registreringer. Eventuell igangsetting av slike prosjekt vil bli vurdert på bakgrunn av kommende tildelinger i statsbudsjett.

7.11 Godkjenningsbrev

**Fylkesmannen
i Buskerud**

Vår dato: 02.11.2009

Vår referanse: 2009/7139

Arkivnr.:

Deres referanse:

Saksbehandler: Rune Nordeide

Innvalgstelefon: 32266811

Adressater etter liste

Forvaltningsplan for Gjellebekkmyrene naturreservat og Tranby landskapsvernområde

Forvaltningsplan for Gjellebekkmyrene naturreservat og Tranby landskapsvernområde i Lier kommune var på lokal høring våren 2001. Det kom inn sju uttalelser. Dessverre ble ikke planen fullført i 2001, men det er nå foretatt en omfattende oppdatering hvor også høringsinnspillene er forsøkt ivare tatt. Med dette brevet godkjenner Fylkesmannen planen, og sender planen til berørte parter med tre ukers klagefrist.

Bakgrunn

Forvaltningsplan for Gjellebekkmyrene naturreservat og Tranby landskapsvernområde ble sendt på lokal høring 26. april 2001. Det kom inn 7 innspill. Dessverre ble ikke planen fullført i 2001, men er nå oppdatert og aktuelle endringer som følge av høringen er tatt inn. Som vedlegg til planen foreligger det et notat som oppsummerer høringsinnspillene med Fylkesmannens kommentarer. Kopi av forvaltningsplanen sendes til grunneiere, mens øvrige adressater henvises til å laste ned planen fra Fylkesmannens hjemmeside:
<http://www.fylkesmannen.no/hoved.aspx?m=812>

Fylkesmannens vurdering

Denne planen avløser en tidligere forvaltningsplan som ble utarbeidet i 1980. Ettersom verneområdet er omringet av veier, industri og boligområder, er det behov for en plan som kan avklare nødvendige tiltak for å opprettholde verneverdiene som knytter seg til de to verneområdene. Den største trusselen mot verneområdet er forurensning av bekker som går gjennom verneområdet og effekten av tidligere myrgrøftinger. Noen av innspillene dreide seg om å endre/supplere vernebestemmelsene. Endring av verneforskriftene er en omstendelig prosess hvor endelig vedtak gjøres ved kongelig resolusjon. Fylkesmannen har ikke funnet det hensiktsmessig å gjennomføre en prosess med forskriftsendring som en del av forvaltningsplanarbeidet, men arbeidet vil bli igangsatt med det første.

Vedtak

Fylkesmannen i Buskerud godkjenner med dette forvaltningsplanen for Gjellebekkmyrene naturreservat og Tranby landskapsvernområde. Vedtaket er gjort med hjemmel i naturmangfoldloven § 47 og forskriften for Gjellebekkmyrene naturreservat og Tranby landskapsvernområde kap. VI.

Klageadgang

Tiltak i en forvaltningsplan kan være enkeltvedtak i henhold til forvaltningsloven. Grunneiere eller andre med rettslig klageinteresse kan påklage godkjenningsvedtaket/planen. Eventuell klage må sendes Fylkesmannen innen tre uker etter at vedtaket er mottatt. Se ellers forvaltningsloven kapittel 6. Et skjema for klage kan lastes ned fra Fylkesmannens skjemabibliotek på <http://www.fylkesmannen.no/skjema.aspx?m=798>

Kunngjøring

Berørte grunneiere, offentlige instanser og frivillige organisasjoner blir i dette brevet varslet om godkjent forvaltningsplan. Planen blir også lagt ut på Fylkesmannens hjemmeside.

Med hilsen

Øivind Holm
Avdelingsdirektør

Rune Xordeide

Kopi til:

Hans L. Lindkjølen	Apalstien 10	1387	ASKER
Direktoratet for Naturforvaltning	Tungasletta 2	7485	TRONDHEIM

Fylkesmannen i Buskerud

Telefon sentralbord: 32 26 66 00

E-post: postmottak@fmbu.no

Besøksadresse:

Statens Hus,
Grønland 32,
Drammen

Postadresse:

Postboks 1604,
3007 Drammen

Internett: www.fmbu.no

